

T.C.
İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ANNE-BEBEK BAĞLANMASI VE BABA-BEBEK BAĞLANMASI
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ**

GÜLNUR ÇÖMLEK

HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi NİHAL SUNAL

İSTANBUL 2021

TEZ ONAYI FORMU

Kurum : İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Programın seviyesi : Yüksek Lisans () Doktora ()
Anabilim Dalı :
Öğrenci :
Tez Başlığı :
Sınav Yeri :
Sınav Tarihi :

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve nitelik yönünden Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman

Sınav Jüri Üyeleri

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun/...../ tarih ve/..... , sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Neslin EMEKLİ

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANI

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığı, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurullar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynak listesine aldığımı, yine bu tezin çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Gölnur ÇÖMLEK

TEŞEKKÜR

Akademik ve mesleki olarak katkılarıyla değerli tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi NİHAL SUNAL' a;

Eğitim hayatım boyunca yardımlarını hiç esirgemeyen beni bugünlere getiren Covid-19 nedeniyle kaybettiğim Canım Babam Mustafa Açıkgöz'e, en değerli varlığım Canım Annem Meryem Açıkgöz'e, Kardeşlerim İlknur Bilgin ve İrem Sultan Açıkgöz'e,

Beni koşulsuz seven bu hayattaki en büyük destekçim Sevgili Eşim Ferit ÇÖMLEK'e,

Her zaman yanımda olan bana İstanbul'u anlamlı kılan değerli arkadaşlarıma ve pandemi hastanesinde birlikte çalıştığımız tüm hemşirelere,

Ayrıca bu araştırmanın var olmasına katkıda bulunan tüm anne ve babalara, onların tatlı bebeklerine

Sonsuz TEŞEKKÜRLER...

Gülnur ÇÖMLEK

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ ONAYI FORMU	i
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	vii
1. ÖZET.....	1
2. ABSTRACT	2
3. GİRİŞ VE AMAÇ	3
4. GENEL BİLGİLER.....	5
4.1. Bağlanma.....	5
4.1.1. Bağlanma kuramı.....	7
4.1.2. Bağlanma evreleri.....	7
4.1.3. Bağlanma özellikleri.....	8
4.1.4. Bağlanmayı kolaylaştıran faktörler	8
4.2. Bebek-Ebeveyn Bağlanması	9
4.2.1. Maternal bağlanma ve özellikleri	10
4.2.2. Paternal bağlanma özellikleri	11
4.3. Maternal Bağlanma ve Paternal Bağlanma Arasındaki Farklar	12
4.4. Bağlanma Sürecinde Hemşirenin Rolü	12
5. METOT VE MATERYAL	14
5.1. Araştırmanın Amacı ve Türü	14
5.2. Araştırma Soruları	14
5.3. Araştırmanın Yeri ve Zamanı.....	14
5.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	14
5.5. Veri Toplama Araçları	14
5.5.1. Anne ve babaların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bilgi toplama formu	14
5.5.2. Maternal bağlanma ölçeği anketi.....	15
5.5.3. Baba-bebek bağlanma ölçeği anketi	15

5.6. Uygulama	16
5.7. Araştırmanın Değişkenleri	16
5.8. Verilerin Değerlendirilmesi	16
5.9. Araştırmanın Etik Yönu	17
6. BULGULAR	18
7. TARTIşMA	29
8. SONUÇ	39
9. ÖNERİLER	41
10. KAYNAKÇA	43
11. EKLER.....	51
12. ETİK KURUL KARARI	62
13. ÖZGEÇMİş.....	66

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

BBÖ : Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği
MBÖ : Maternal Bağlanma Ölçeği

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 6.1. Kadın katılımcıların sosyo-demografik değişkenleri.	18
Tablo 6.2. Erkek katılımcıların sosyo-demografik değişkenleri.	19
Tablo 6.3. Maternal bağlanma ölçeği ve baba-bebek bağlanma ölçeği alt boyutlarından elde ettikleri puan ortalamaları	20
Tablo 6.4. Annelerin sosyo-demografik değişkenleri ile MBÖ'nün karşılaştırılması.	21
Tablo 6.5. Babaların yaşı ile BBBÖ ve alt boyutlarının karşılaştırılması.	23
Tablo 6.6. Babaların eğitim durumu ile BBBÖ ve alt boyutlarının karşılaştırılması.	24
Tablo 6.7. Babaların mesleği ile BBBÖ ve alt boyutlarının karşılaştırılması.	25
Tablo 6.8. Baba olmaya hazır hissetme durumu ile BBBÖ ve alt boyutlarının karşılaştırılması.	25
Tablo 6.9. Eş ile ilişki durumu ile BBBÖ ve alt boyutlarının karşılaştırılması.	26
Tablo 6.10. Çocuk ile vakit geçirme süresi ile BBBÖ ve alt boyutlarının karşılaştırılması.	27
Tablo 6.11. MBÖ ve alt boyutlarının BBBÖ ile korelasyon analizi.	27

1. ÖZET

ANNE-BEBEK BAĞLANMASI VE BABA-BEBEK BAĞLANMASI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

Çalışmamızın amacı, anne-bebek bağlanması ve baba-bebek bağlanması arasındaki ilişkinin belirlenmesini sağlamaktır. Çalışmamız Eylül –Mart 2020 tarihleri arasında Şht. Prof Dr. İlhan Varank Sancaktepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi çocuk polikliniklerine başvuran ve 4-6 aylık bebeği olan anne ve babalar ile gerçekleştirildi Katılımcılardan annenin demografik özellikleri ile ölçekler arası aldıkları puanlar karşılaştırıldığında; meslek durumu, aylık gelir ve eşi ile ilişki durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptandı. Annelerin sosyo-ekonomik durumlar ile bağlanma arasında ilişki bulunduğunu söylemek mümkündür. Katılımcılardan babanın demografik özellikleri ile ölçekler arası puanlar karşılaştırıldığında; babanın yaşı ile sabır ve hoşgörü alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptandı. Babaların yaşları arttıkça bebeklerine gösterdikleri sabır ve hoşgörü pozitif yönde artmakta ve bağlanma düzeyini etkilemektedir. MBÖ ile Etkileşimde zevk alt boyutu, sevgi ve gurur alt boyutu ve BBBÖ arasında pozitif orta düzeyde anlamlı ilişki saptandı. BBBÖ alt boyutlarından sabır ve hoşgörü ile BBBÖ arasında pozitif yönlü ilişki bulundu. Etkileşimde Zevk alt boyutu ile Sevgi ve Gurur alt boyutu ve BBBÖ arasında pozitif düzeyde anlamlı bir ilişki saptandı. Sevgi ve Gurur alt boyutu ile BBBÖ arasında pozitif yönde bir ilişki saptandı. Anne bağlanma düzeyleri etkisi sonucunda baba-bebek bağlanmanın etkileşimi ve sevgisi olumlu yönde etkilenecektir. Babaların sabırlı ve hoşgörülü anlayışları sonucunda bebeğine karşı olan bağları artacaktır. Özellikle anne-bebek bağlanma konusunda araştırma sayılarımız tüm değişkenler ile ele alındığında yeterince varken; baba-bebek bağlanma arasındaki araştırma sayılarımız çok yetersiz kalmaktadır. Baba-bebek bağlanmasına bu alanda biraz daha önem verilebilir. Anne-bebek ile baba-bebek bağlanma arasındaki ilişki için daha fazla örneklem grubuyla araştırma yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Anne, baba, bağlanma, bebek, hemşirelik.

2. ABSTRACT

DETERMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN MOTHER-INFANT ATTACHMENT AND FATHER-BABY ATTACHMENT

The aim of our study is to determine the relationship between mother-infant attachment and father-infant attachment. Our work was carried out with mothers and fathers, having a baby of 4-6 months, who applied to the pediatric outpatient clinics of Martry Professor Doctor İlhan Varank Sancaktepe Training and Research Hospital between September and March 2020. When the demographic characteristics of the mother and the scores obtained between the scales were compared, it was determined that there is a statistically significant difference between occupational status, monthly income and relationship with spouse. It is possible to say that there is a relationship between the socio-economic status of mothers and attachment. When the demographic characteristics of the father and the scores between the scales were compared, there was a statistically significant difference between the age of the father and the patience and tolerance sub-dimension. As fathers get older, their patience and tolerance towards their babies increases positively and affects the level of attachment. A moderate positive and significant relationship was found between the sub-dimension of pleasure in interaction and MAS (Maternal Attachment scale), the love and pride sub-dimension and FIAS (Father- Infant Attachment Scale). A positive correlation was found between FIAS and patience and tolerance, which are sub-dimensions of FIAS. A positive significant relationship was found between the pleasure in interaction sub-dimension and the love and pride sub-dimension and FIAS. A positive correlation was found between the love and pride sub-dimension and FIAS. Especially while the number of our researches on mother-infant attachment is sufficient when considered with all variables, the number of studies on father-infant attachment is very insufficient. A little more importance can be given to father-infant attachment in this area. More researches can be conducted with more sample groups for the relationship between mother-infant and father-infant attachment.

Key Words: Attachment, baby, father, mother, nursing.

3. GİRİŞ VE AMAÇ

Bağlanma teorisi ilk olarak Bowlby, Ainsworth ve ark. tarafından geliştirilmiştir. Bebeğin mizacının ve babanın kalitesinden, özellikle bebeğin hayatının ebeveyn arasında paylaşılan 0-24 aylık döneminde etkilediği tespit edilmiştir. Bağlanma, özellikle korku yaratan stresli durumlarda o kişiyi arama gibi davranışların ortaya çıkmasına neden olan duygusal bir bağ olarak tanımlanabilir (1,2).

Ainsworth, laboratuvar ortamında annelerinden ayrılan ve daha sonra anneleri ile bir araya getirilen çocukların tepkilerini, yabancı durum testi ile güvenli ve güvensiz bağlanma modellerini değerlendirmiştir. Bunları güvenli, endişeli-kararsız ve çekingen olarak üç gruba ayırmıştır. Bartholomew ve Horowitz ise başkalarının çalışma modelinden ilham alarak güvenli, takıntılı, ilgisiz ve korkulu bağlanma stillerini ortaya koymuşlardır (3,4).

Bağlanma kavramı, hem bebeğin hem de anne-babanın birbirine duygusal yakınlığı ile ortaya çıkan, bebeğin ebeveynleri arasında gelişen ilişkide geniş bir anlam taşımaktadır. Temel bağlanma figürü genellikle annedir. Buna rağmen son zamanlarda bağlanma, anne olduğu kadar babaylada olmaktadır. Baba ve bebeğin bağlanma şekli ilişki detayları ile anneye göre değişmektedir. Ebeveynlerden biri ayrıldığı zamanlarda, bebek farklı bir sevgi kaynağı olduğunu bilerek rahat etmektedir. Bebekler aç ve yorgun olduğu zamanlarda annelerini, babalarını ise aktif oyunlarda tercih etmektedirler (3,5,6).

Bebek ile bakım vereni arasında gelişen ilişkide özellikle stres halinde ortaya çıkan, tutarlı ve sürekli olan duygusal bağ olarak tanımlanmaktadır. Ebeveynler, annelik / babalık duygularını geliştirmek ve bebekle olan etkileşimlerini desteklemek için bebekleriyle yakın temas halindedirler. Bebeğin gösterdiği bağlanma davranışları; ağlama, gülme, emme gibi ihtiyaçların karşılanması için ebeveynleri ya da bakım vereni ile birlikte yakın temas halinde olmaktadır (7,8).

Anne ve babada var olan bebeğe karşı geliştirilecek olan özellikleri kendi ebeveynlerinden görmüş oldukları annelik/babalık rolleri ile görülmektedir. Annelik / babalık konusunda kendilerini yeterli gördükleri zaman fiziksel ve psikolojik olarak daha iyi hissetmektedirler. Anne ve babanın bebeği planlı bir şekilde istemeleri ve

kabul etmeleri durumunda da bağlanmanın gelişmesine yardımcı olmaktadır (9,10,11).

Maternal bağlanma anne-bebek arasında zamanla gelişen sıcak, samimi ve sürekli olan özel bir duygudur. Anne-bebek bağlanması gebelikte başlar; doğum sonrası dönemlerde de devam etmektedir. Anne-bebek arasındaki iletişim ne kadar sağlıklı olursa, bebeğin ileriki yaşamında da iyi bir kişilik geliştirmesini sağlamakta ve başkalarıyla pozitif ilişkiler kurmasına temel oluşturmaktadır. Bebeğin sağlıklı ilişkiler kurması için anahtar rolü anne kadar baba da rol almaktadır (12,13,14).

Paternal bağlanma, bebeğin doğumu sonrası ilk kucağa alması ile baba-bebek arasında duygusal bağ oluşmasıyla başlamaktadır. Bebek babasının kokusundan, kıyafetinden ve ses tonundan ayırt edebilmektedir. Ebeveyn-bebek ilişkileri arasında baba rolü her zaman ikinci planda kalmaktadır. Fakat son dönemlerde annenin iş hayatına girmesi, toplumun cinsiyet rolleri ile alakalı farklı görüşleri babaların da evdeki sorumluluk değişimine sebep olmuştur. Babanın bebek bakımına aktif katılması babalık rolünü güçlendirmektedir. Bebekleriyle zaman geçiren ve şefkatli davranışlar sergileyen babaların çocukları ile güvenli bağlar geliştirmesi muhtemeldir (15,16).

Bağlanma sürecinde hemşire, aile ilişkilerindeki değişiklikleri tespit edip değerlendirmede ve aile içindeki uyumu düzenlemede önemli rol oynamaktadır (93). Bu erken değerlendirmeler sayesinde, mevcut veya potansiyel sorunların belirlenmesine katkıda bulunmaktadır. Hemşireler, problemlerin tanılanmasından sonra planlamayı yapma, uygulama ve değerlendirme aşamalarıyla katkıda sağlamaktadırlar. Hemşireler, ebeveyn-bebek bağlanması için ebeveynleri bebek bakımı konusunda bilgilendirmek, ebeveynlere destek sağlamak, ebeveynlerin kendi ihtiyaçlarını karşılamasını sağlamak ve ebeveynlere eğitim vermek olarak katkıda bulunmaktadır (17,18).

4. GENEL BİLGİLER

4.1. Bağlanma

Anne-bebek ve baba-bebek arasındaki etkileşim için bağlanma kavramı kullanılır. Bebeğin temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için anne/baba ya da bakım veren kişinin yardımına muhtaçtır. Bağlanma, yenidoğan/çocuk ile bakım veren arasında oluşan ilişkinin duygusal ve olumlu olarak karşılıklı bir bağ olarak tanımlanmaktadır (19,20).

Bebeklikteki bu bağlanma, bakım veren kişiyle zamanın büyük bir çoğunluğunun onunla geçirmesi ve istenilmeyen bir durumda o kişiyi araması duygusal ve davranışsal bir takip sistemini oluşturmaktadır (21,22).

Bağlanma, yaşamın ilk zamanlarından ölüme kadar tüm süreçte sosyal ilişkilerinde etkisi olan bir kavramdır. Bu sosyal ilişkide ortaya çıkan yetersizlikler çocukluk ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinde güvensiz bağlanmaya sebep olmaktadır (23,24).

Bebeğin anne ile bağlanması doğumdan önce başlarken; bebeğin baba ile bağlanması doğumdan sonra hatta biraz daha geç olabilmektedir. Anne- bebek ve baba-bebek arasındaki bağlanma fiziksel, duygusal ve çevresel faktörlere bağlıdır (25,26).

Anne ve babanın bebeğe bağlanması; yaşı, çocuk sayısı, gebelik istenmesi, eş ilişkileri, depresyon varlığı ve sosyoekonomik durum gibi etmenler etkilemektedir. Yapılan araştırmalarda anne-bebek bağlanmasının baba-bebek bağlanmasından daha fazla çalışma olduğunu göstermektedir (23,27,28).

Bebeklik döneminde bağlanmanın sağlıklı gelişimi için anne-baba önemli rol almaktadır. Doğumdan hemen sonra bebeğin meme arama, emme, anneye yönelme, beslenme saatlerinin hazırlanması için bağlanma şeklini göstermektedir. Yedinci ayla birlikte bebek artık ilgisini bakım veren kişiye yöneltmektedir. Yabancı kişilerden kaçma eğilimindedirler (21,29).

Ainsworth ve ark. (1978), "Yabancı durum" olarak bilinen deneysel bir metot geliştirmişler ve çocukları üç tipik bağlanma modeli içinde sınıflandırmışlardır: Güvenli bağlanma, kaygılı/kararsız veya kaygılı/kaçınmacı bağlanma (30).

Güvenli bağlanma: Güvenli bağlanma gösteren bebekler, anne ve babaların her zaman yanında olduklarının ihtiyaç halinde hemen yardımcı olacaklarından emin olan bebeklerdir. Anne ve baba yanlarından ayrıldığında hemen tepki gösterirler;ama geri döndüklerinde hemen sakinleşirler. Ebeveynlerin davranışlarının yerinde, zamanında ve tutarlı olması güvenli bağlanmanın gelişmesi için oldukça önemlidir. Bu dönemde güvenli bağlanan bebekler okul dönemi, ergenlik dönemi, yetişkinlik dönemlerinde de sosyal hayatlarında kolay bir uyum içerisinde hayatlarını devam ettirmektedirler. Doğum sonrası anne-bebek arasında güvenli bir bağ oluşmaktadır. Anne-bebek arasında oluşan bu bağa babanın katılımı ile kuvvetlenmektedir. Bazı araştırmacılara göre aileler mutlu ve huzurlu olduğunda çocuğuna güvenle bağlanabilir ve çocuğun ihtiyaçlarını doğru şekilde karşılayabilir. Bebeklik döneminde, anne-baba ya da bakım veren kişi çocuklara şefkatli ve hassas bir şekilde davrandıklarında çocuklar güvenli bağlanmaya daha meyilli olabilirler (30,31,32).

Kaygılı/kararsız bağlanma: Anne ve babaların davranış ve tutumlarının değişiklik göstermesi nedeniyle bağlanmalarında kararsız kaldıkları bir durumdur. Kaygılı/kararsız bağlanma gösteren bebekler, anne-babaların her zaman yanında olmayacağından emin olan bebeklerdir. Bu yüzden anne- baba ayrıldığında ağlama krizleri tutar, kırgınlık yaşarlar, kaygı ve gerilimleri mevcuttur. Ebeveynleri geri döndüğünde ebeveynlerine aşırı tepki eğilimi, elleriyle vurma, tekme atma gibi saldırgan tutumları sergileyebilir. Anne-babanın tekrar dönmesiyle bile zor sakinleşirler. Ebeveynlerin kontrol amaçlı tehdit etme uygulamaları yüzünden bebeklerde bir endişe daha ortaya çıkmaktadır (17,18,33).

Kaçıncı bağlanma: Kaçıncı bağlanan bebekler, bağlanma figürüne yönelmezler. Anne-baba yada bakım veren kişiyi yok sayma eğilimindedirler. Hem fiziksel hem de duygusal olarak bağlanma figüründen çok bağımsızdırlar (25,37). Anne-babanın tutarsız davranışları, aşırı ihmalkar durumları, bebeklerinden uzak olmaları, ihtiyaçlarının karşılanmaması ile oluşmaktadır. Kaçıncı bağlanan bebekler anne-babaların yokluğundan etkilenmezler. Anne-baba olması durumunda yakın durmazlar (34,35,36).

Bağlanma teorisi ilk olarak İngiliz psikanalist ve psikiyatrist John Bowlby tarafından tanımlandı.

4.1.1. Bağlanma kuramı

Bağlanma teorisi ilk defa İngiliz psikanalist ve psikiyatır John Bowlby tarafından tanımlanmıştır. Bowlby bağlanmanın insanlar için hayatta kalmaktan daha önemli olduğu vurgulamıştır. Bağlanma kuramı, bebeklerin kendileri için anne-baba ile güçlü bağ kurma eğiliminin nedenlerini açıklamaktadır (37).

Bağlanma teorisinin üç temel ilkesi: i) insan yavrusu bağlanmayı kolaylaştıran bir davranış dağarcılığıyla doğar. ii) yakınlığın devam ettirilmesi, diğerinin de yakınlama ihtiyacını karşılar. iii) yaşanan tecrübeler sonucu çocuk kendine ve dış evrene bir anlam verir.

Bowlby'e göre, çocukluk döneminde bağlanma ebeveynlerin yineleyen davranışlarıyla çocukların mental taslaklarını şekillendirir. Bu taslaklar bebeğin üstünde tüm hayatı boyunca etkilerini sürdürmektedir. Bağlanma teorisine göre anne-baba tutumları ve etkileri daha ileriki senelerde samimi ilişkilerdeki inanç, beklenti ve tavırları yönlendiren "içsel çalışma sistemlerinin" kavramını oluşturur (27,38).

4.1.2. Bağlanma evreleri

Bağlanma evreleri; tanışma, sahiplenme ve bağlanma evrelerinin gelişmesiyle sonuçlanan etkileşimsel bir aşamadır.

Tanışma Evresi: İnsan ilişkileri tanışma evresiyle başlayan bağlanmanın ilk adımıdır. Tanışma evresi doğumdan sonraki ilk 48 saati kapsamaktadır. Bu aşamada anne-baba-bebek üçlüsü bakışır ve göz göze bağlantı kurmaya çalışır. Anne-babalar bebeklerine dokunarak bebeklerini keşfederler (36,39).

Sahiplenme Evresi: Postnatal üçüncü günde başlar ve altı haftaya kadar devam eden evredir. Sahiplenme evresinde ebeveynler ya da bakım veren kişi bebeğe ismi ile hitap eder. Anne-babalar bebeklerinin ihtiyaçlarını ne olduğunu zaman içinde daha iyi öğrenir. Dayanıklı bağların gelişimi karşılıklı bir ahenk yakalayabilmelerine liderlik eder (36).

Bağlanma Evresi: Bağlanma evresi doğumdan sonraki altı-sekiz haftayı kapsar. Bu aşamada ebeveyn ile bebek arasındaki yakınlık ve uygunluk daha belirgindir. Anne ve babaların bebeklerin ihtiyaçlarında yeterli duruma gelmiştir. Ebeveyn ile bebek arasındaki sevgi bağlanma hissi ile şekillenmiştir (12,40).

4.1.3. Bağlanma zellikleri.

Ebeveyn-bebek arasındaki bağ, zihinsel ve toplumsal bir süreç olup bağlanma ile ilgili karşılıklı tatmin duyguları içinde olumlu geribildirimler ile gelişir. Annelik ve babalık duygularını geliştirmek için bebekleriyle yakın temas kuran ebeveynler bebeğin doğum anından sonra olabildiğince erken zamanda yakın temas sayesinde bebeğini tanınmasına imkan sağlar (41,42).

Ebeveynler, bebekle etkileşim kurmak için farklı yollar kullanırlar. Ten teması ve göz teması kurmak, bebekle iletişim kurmanın en kuvvetli yoludur. Bebeğin vermiş olduğu her tepki (ağlamak, glmek, acıkmak, izlemek) ihtiyaçlarını karşılamak için ebeveynleriyle yakın bir ilişki sürdürmek bebek tarafından gösterilen bağlanma davranışıdır. Bu davranışların yinelenmesi sevgi, güven ve tatmin etme hislerini geliştirir. Bağlanma davranışı halinde tekrar etmeyen davranışlar değerlendirilemez. İyi bir ilişki kurmak için, hem ebeveynlerin hem bebeğin iletişim becerilerinin olması gerekir (43,44).

Bağlanma, hem bedensel hem de duygusal açıdan kusursuz şekilde eğiten ve bebekleri için sorumluluk almayı üstlenen ebeveynlerde değişmez ve devamlı bir yakınlık anlamına gelir. Bebeğiyle güvenli bir bağ geliştiren ebeveynler, toplum destekli bir annelik ve babalık geliştirme hissini duyumsarlar. Bebekleri aracılığı ile anneler ve babalar güven duygusunu hissederler (40,45,46).

4.1.4. Bağlanmayı kolaylaştıran faktörler

Annede ve babada bebeğe karşı önceden var olan bağlanmayı kolaylaştıran özelliklerdir. Bir kişinin ailesinden aldığı derin ilişkilerin önemini anlamak, kabul etmek ve önceden yaşanılan bağlanma tecrübelerinin farkında olmak bağlanma için önemlidir. Bu genellikle gebelikte kendi ailelerinden aldıkları ebeveynlik rollerini yansıtmalarıyla görülür. Bedensel ve ruhsal olarak bireyin kendisi ebeveynlik hakkında yeterli olması ve bunun gereksinimlerini yerine getirmesidir. Gebelik durumunu ve bebeği kabullenmesi anne karnındayken bebeğin hareketleri hissetmesi, doğum anı, bebeğiyle kurmuş olduğu ilk temas ve bakış bağlanmanın gelişimine katkı sağlar (40,47,48).

ocuk sadece annesinin etkisi altında kimlik ve kişilik gelişiminin temellerini atmakla kalmaz, aynı zamanda kişiliğinin gelişiminde babası da etkilidir. Yapılan

araştırmalar sonucunda çocuğun doğumdan sonraki ilk dokuz aya kadar kişiliğinin temelini oluşturduğunu, karakterinin ise çevresi tarafından şekillendiği ortaya çıkmıştır (49).

Doğum ncesi ve doğum sonrası faktörler, bebeğin sonraki yaşamındaki bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimini şekillendirir. Bunlara ek olarak; bağlanma türünün bebeğin gelecekteki sosyal, ailesel ve duygusal ilişkilerini ve ebeveyn olduklarında bebeklerine yönelik erken bakım deneyimlerini de etkilediği görülmüştür (50).

4.2. Bebek-Ebeveyn Bağlanması

Bağlanma hamilelik, doğum ve doğum sonrası bebek-ebeveyn arasında aynı zamanda gelişen ve süreklilik gösteren bir süreçtir. Ebeveyn-bebek bağlanmasının gelişimi için doğumdan hemen sonra annenin bebeği ile ilk teması başlar; babanın ise ilk kucağına almasıyla başlar. Bebekler anne ve babalarıyla bağ kurmak için bazı bağlanma davranışları (emme, ağlama, gülme gibi) sergilemektedir. Sonuç olarak bu şekilde ebeveyn-bebek bağlanması gelişmektedir (51,52,53).

Ebeveyn-bebek ilişkisi, pozitif etkileşimler ve pozitif deneyimlerle gelişen bilişsel bir süreçtir. Doğum sonu ilk karşılaşmada anne ve babanın bebeğine karşı sergilediği davranışlar, sonraki süreçte ebeveyn-bebek bağlanması hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlar. Bu süreçte hemşireler, aile içi ikili ve cl ilişkilerdeki değişiklikleri tespit edip değerlendirmede ve aile içi uyumu düzenlemede önemli bir role sahiptirler. Babaların yeni rollerine hazırlanmak için sağlık destek almaları çok önemlidir. Babaları yeni görevlerine hazırlamada, akıl sağlığını iyileştirmede ve evlilik bağlarını gclendirmede sosyal destek çok önemlidir (54,55).

Bağlanma, ebeveyn-bebek ilişkisinden ortaya çıkan ve ebeveyn-bebek arasındaki olumlu davranışları içeren kişilerarası iletişimdir. Psikolojik ve sosyal bağlanmaların ocuk-ebeveyn bağlanma ilişkisinin gelişimini nasıl etkilediğini anlamak için birden fazla faktör aynı anda dikkate alınmalıdır. Bir ailenin ve belirli bir ilişkinin "risk altında" olduğuna dair göstergeler vardır. Aile ilişkilerinde, ebeveynin psikolojik seviyesinin düşük olması, evlilik kalitesinin düşük olması, sosyal desteğin az olması, iş ve aile stresinin fazla olması ve sosyo-ekonomik durumun düşük olması gibi sebepler anne-bebek ve baba-bebek ilişkilerinin güvensiz olma olasılığı

yüksektir. Aile ilişkilerindeki bu faktörlerin olumlu sonuçlanması ile hem anneye hem de babaya güvenli bir şekilde bağlanan bebekler, yalnız bir ebeveyne güvenli bir şekilde bağlanan bebeklere nispeten daha üstün yeterlilik düzeylerine sahip olduğu açıklanmaktadır (5,56).

4.2.1. Maternal bağlanma ve özellikleri

Bir annenin bebeğine şefkatle bağlanması, bebeğin sağlıklı büyümesine ve gelişmesine katkıda bulunan en önemli unsurlardan biridir. Bebeğin ilk bağlanma tecrübesi, sonraki bağlanma deneyimlerinin temelidir (57,58).

Maternal bağlanma, zamanla gelişen özel bir ilişkidir. Pek çok kadın hamile kaldıkları andan itibaren ve hatta hamile kalmadan önce koruyucu davranışlarla anneliğe hazırlanmaktadır (1). Anne-bebek bağlanma hamilelik, doğum ve doğum sonrası aşamalarından oluşur. Bebeğin doğumu ile etkileşim daha fazla kuvvetlenir (43,59). Annenin doğumdan hemen sonra bebeği ile ilk teması bağlanmayı olumlu yönde etkilerken, bebeği ile ayrı ortamlarda olmak anne-bebek bağlanmasını olumsuz etkilemektedir (60).

Maternal bağlanma genellikle doğumdan sonraki ilk günlerde annenin bebeğinin davranışını ölçerek veya gözlemleyerek yapılmaya çalışılmıştır. Annelerin doğal ortamından farklı hastane ortamında olması ve doğum sonrasında ağrı, yorgunluk ve uyuyamama gibi sorunlar yaşaması anne davranışlarını etkilemektedir. Bu nedenle, bu dönemde ölçülen anne davranışları fiziksel ve ruhsal farklılıkların bir belirleyicisi olarak kullanılabilir (38,61,62).

Anne-bebek bağlanmasında dokunma ve göz teması kurmanın en kolay ve en doğal yollarından biri masajdır. Dokunma ve masaj, emzirmenin başarısını desteklemenin yanı sıra vücut temasını koruyarak annenin bağlanma davranışını geliştirir ve bebeğe güven duygusunu güçlendirir. Bebeğin yaşamının ilk aylarında dış evren ile olan bağlantısı annesiyle sınırlıdır (63,64,65).

Anne ve bebek arasında kurulan bağlantı, bebeğin sağlıklı bir benlik geliştirmesine yardımcı olur. Bu nedenle doğduğu andan itibaren ilk kez yakınlık hissettiği kişinin annesi olması ve tüm yaşamını etkileyecek fiziksel, psikolojik ve entelektüel yeteneklerini geliştirme süreci anne-bebek ilişkisi çok önemlidir (12,66,67).

Postpartum evresinde anne ve bebek etkileşimi; annenin, kendi kalıtsal yapısı, bebeklik döneminde anne ve babasından aldığı bakım, sevginin kalitesi, annelik-babalık tecrübeleri ve gebeliği isteme durumu, ebeveynlerin sorunları (hastalık, ilaç, alkol bağımlılığı, zeka düzeyi, ergenlik vs), fiziksel durumu, problemlerle başa çıkma becerisi, yüksek riskli doğan bebeklerini erken bırakmaları, bebeğin hastanede kalma zamanının artması, aile ilişkileri, istediği bebek ile doğan bebek arasındaki dış görünüş değişiklikleri, bebeğin reaksiyonları, eşler arasındaki yardım düzeni gibi birçok nedenlerden etkilenmektedir (41,68,69).

4.2.2. Paternal bağlanma özellikleri

Bağlanma teorisi son yıllarda babayı da kapsayan araştırmalar geliştirmeye başlamıştır. Ülkemizde anne-bebek bağlanmasına ilişkin araştırmalar olmasına rağmen baba ile ilgili çalışmalara az rastlanmaktadır. Bunun öncelikli nedeni çocuğun bakım vereni gelişimine katkı veren kişi babalardan çok annelerin olduğu düşüncesidir. Babaların bebeklere olan bağlanmaları biraz daha geç olmaktadır (70,71).

Babanın motivasyonu, değer yargıları ve inançları, ebeveynler arasındaki iletişimin kalitesi, baba-bebek bağlanmasının gerçekleşmesinde rol oynayan önemli değişkenlerdir (72).

Bretherton ve arkadaşları, babalar ve çocuklarının birlikte vakit geçirdikleri ve annenin bu durumu nasıl algıladığı araştırmasında; oyun arkadaşı olarak babaların çocuklarıyla annelerine göre daha aktif olduklarını belirtmişlerdir (61). Öncelikle anneler bebeklerin bakımlarını her zaman üstlenirler ve her daim bebeklerine ulaşabilecek yakınlıktadırlar. Bebeklerin babalarına olan bağlanma davranışları ile ilgili ilk araştırmalarda bebeklerin stresli olduklarında genellikle babalarını yabancılara tercih ettikleri bulunmuştur. Ancak babaların bebekleriyle etkileşim boyutu bebeğin babaya bağlanma tutumu üzerinde etkili olduğu ifade edilmiştir (71,73).

Babaların bebeğin bakımına katılması, anne tarafından desteklenen babaların sorumluluk üstlenmesi, evde geçirdikleri zamanlarda çocukları ile vakit geçirmeleri birlikte aktivitelerde bulunmaları baba-bebek bağlanmasını olumlu desteklemektedir. Babaların bebeklerinin fiziksel bakımına katılmaları bağlanma puanları, bebeklerin

fiziksel bakımına katılmayanlara göre anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Babaların bebekleri ile olan ilişkisi ileriki dönemlerde çocukların sosyal-duygusal gelişimini etkilemektedir. (47,74,75).

4.3. Maternal Bağlanma ve Paternal Bağlanma Arasındaki Farklar

Bebeğin doğumundan itibaren annenin hayatı, eşinin hayatına göre daha fazla kısıtlanmaktadır. Bu farklılık sosyo-kültürel çevreden kaynaklanan geleneksel bir yaklaşımdır (46).

Annelerin bebeklerinin büyüdüğünü kabullenmeleri için belirli bir zamana gereksinimleri vardır. Babalar için böyle bir zamana gerek yoktur. Bebeklerin ihtiyaç karşılanmasında babalar anneler kadar aktif rol oynamamaktadır. Babalar, anneler kadar bebekle zaman geçirmedikleri için bebek bakım rolleri annelere göre daha yavaş gelişir. Babaların bebekleri ile kurdukları iletişim ve oyun aktiviteleri annelere göre daha farklıdır. Babalar genellikle bebekleriyle davranışsal olarak iletişime girerler; anneler sözel olarak iletişim kurmayı tercih ederler. Babaların bebekleriyle olan oyun oynamaları daha çok fiziksel oyunlardır. Anneler ise zeka,eğitici-öğretici daha sakin oyun aktivitelerini seçerler (40,76).

Özetle babalar bebekleriyle daha çok oyun oynama ve fiziksel davranışlarla etkileşime girerler. Anneler ise daha çok bakım verme rolü ile duygusal işaretlerle sosyal olarak etkileşime girmektedirler. Bununla birlikte değişen zamanla baba-bebek arasındaki ilişkiler olumlu yönde farklılaşmaya başlamaktadır. Bu nedenle baba-bebek bağlanması hakkında araştırma sayıları son yıllarda artmaktadır (12,77).

4.4. Bağlanma Sürecinde Hemşirenin Rolü

- Ebeveyn-bebek bağlanması sürecinde hemşirelere önemli roller düşmektedir. Hemşireler, gebelik süresince, doğum anında ve doğum sonrası dönemde pozitif etkileşim ve pozitif tecrübeler ile sosyo-bilişsel bir süreci etkili kullanmasını sağlayacak olan ekip üyesidir (78).
- Ebeveyn-bebek bağlanması bebeğin sağlıklı büyümesi ve gelişmesi için önemlidir. Bu bağın başlaması ve sürdürülmesi sağlık profesyonellerinin desteği ve eğitimi ile olmaktadır (38).
- Planlı gebelik ebeveynler için önemli ilk adımdır. Bu konuda eğitim verip bilinçlendirme yapılmalı ve aile planlaması yöntemleri anlatılmalıdır (79).

- Hemşirelerin ebeveyn-bebek iletişimi ve etkileşimini değerlendirmek için gözlem yapmalı ve gözlemlerle alakalı sürekli not almalıdır (80).
- Ebeveynlerin doğum öncesi dönemden doğum sonrası döneme kadar olan ilişkileri izlenmeli ve bu ilişkinin çocuk üzerindeki etkileri açıklanmalıdır (81).
- Anne-babaların yaşamlarında stres yaratan sosyal, kültürel ve finansal faktör sorunlarını ilgili kurumlara iletilmesine ve yardım almalarına destek olunmalıdır (82).
- Ebeveynlerin özellikle birinci basamak sağlık hizmetlerine bebek izlem takiplerine düzenli gelmesi ve uygun tedavileri yaptırma konusunda bilinçlendirilmelidir (55).
- Anne-baba-bebek etkileşiminde bağlanma problemi yaşayan aileleri yakından izlemeli ve ileride daha büyük sorunlara yol açmadan önlemler alınmalıdır (81).
- Koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında sık sık ev ziyaretlerinde bulunmalı anne ve baba gözlemlenmelidir (82).
- Sağlık ekibinin önemli üyesi olan hemşire/ebeler olumlu ve olumsuz maternal-paternal davranışlar konusunda eğitim alınması sağlanmalıdır (82).
- Babalar genellikle ebeveynlik programlarından ve bebeklere hizmet sunumundan yararlanmazlar. Sağlık profesyonellerinin babaların sağlık hizmetleri ile erişilebilirliği arttırılmalı ve bebeğin sorumluluğuna katılımı için aile merkezli eğitim sağlanmalıdır (83).

5. METOT VE MATERYAL

5.1. Araştırmanın Amacı ve Türü

Bu araştırmamızda, anne-bebek bağlanması ve baba-bebek bağlanması arasındaki ilişkinin belirlenmesi için tanımlayıcı kesitsel ilişki tarama modeli kullanılan bir çalışma olarak gerçekleştirildi.

5.2. Araştırma Soruları

Annelerin sosyo-demografik özellikleri anne-bebek bağlanmasını etkiler mi?
Babaların sosyo-demografik özellikleri baba-bebek bağlanmasını etkiler mi?

5.3. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırmamız Eylül 2019- Mart 2020 tarih aralığında İstanbul Şht. Prof. Dr. İlhan Varank Sancaktepe Eğitim Ve Araştırma Hastanesi çocuk polikliniğinde 4-6 aylık bebeğe sahip olan 192 anne ve babadan oluşan gruba "Anket" uygulaması ile gerçekleştirildi.

5.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni; İstanbul Şht. Prof. Dr. İlhan Varank Sancaktepe Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde çocuk polikliniğine başvuran anne ve baba evreni oluşturdu. Fakat bizim için anne ve babanın birlikte polikliniğine başvurması olduğu için araştırmanın bu sınırlılığında kaynaklı poliklinikte 192 anne ve babaya ulaşılmıştır.

5.5. Veri Toplama Araçları

Çalışma verilerinin derlenmesinde; "Anne sosyo-demografik bilgi formu", "Maternal bağlanma ölçeği", "Baba sosyo-demografik bilgi formu", "Baba-bebek bağlanma ölçeği" uygulanmıştır.

5.5.1. Anne ve babaların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bilgi toplama formu

Anne sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bilgiler literatürde yapılan benzer araştırmalar doğrultusunda incelendi ve ankette annenin yaşı, eğitim durumu,

meslek, aile geliri, sosyal güvence, çocuk sayısı, bebeğin cinsiyeti, eşi ile olan ilişkisi olmak üzere sekiz soru bulunmaktadır.

Baba sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bilgiler diğer araştırmalardan faydalanılarak oluşturuldu ve ankette babanın yaşı, eğitim durumu, mesleği, babalığa hazır olma durumu, eşi ile olan ilişkisi olmak üzere altı sorudan oluşmaktadır.

5.5.2. Maternal bağlanma ölçeği anketi

Maternal Bağlanma Ölçeği, anne sevgisiyle bağlanmayı ölçmek için 1994 yılında Mary E. Muller tarafından geliştirilmiştir. Muller, ölçeği ilk olarak doğum sonrası 30 ile 40 gün arasında bebeği olan 196 anneye uygulamıştır. MBÖ, annenin sevgi gösteren duygu ve davranışlarını ölçen kişinin kendisinin uyguladığı bir ölçek olduğu için okuma-yazma bilen ve okuduklarını anlayabilen kadınlara uygulanabilir. MBÖ, Türkçe formunun geçerlilik ve güvenirlik çalışması, Kavlak ve Şirin tarafından 2004 yılında 165 sağlıklı bebeği olan anne üzerinde yapılmıştır (Kavlak 2009). Kavlak çalışmasında Maternal Bağlanma Ölçeğinin cronbachalpha değeri 0,77 olarak bulunmuştur. Çalışmamızda Maternal Bağlanma Ölçeği iç tutarlılık katsayısı (cronbach alfa) 0,855 olarak bulundu. MBÖ, her bir madde "her zaman" ile "hiçbir zaman" arasında değişen 26 maddeden oluşan ve 4'lü likert tipi bir ölçektir. Her madde doğrudan ifadeleri içermektedir. "Her zaman" (a)=4 puan, "sık sık" (b)=3 puan, "bazen" (c)=2 puan ve "hiçbir zaman" (d)=1 puan olarak hesaplanır. Bütün maddelerin toplamından genel bir puan elde edilmektedir. Yüksek puan almak anne-bebek bağlanmasının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekten elde edilecek minimum puan 26, maksimum puan 104'tür (Kavlak, 2009).

5.5.3. Baba-bebek bağlanma ölçeği anketi

BBBÖ, Condon ve ark. tarafından 2008 yılında doğum sonrası paternal bağlanmayı değerlendirmek için geliştirilmiş 19 maddelik bir ölçektir (Condon 2008). BBBÖ, Türkçe formunun geçerlilik ve güvenirlik çalışması, Güleç ve Kavlak tarafından 2013 yılında 190 bebeği olan baba üzerinde yapılmıştır (Güleç 2013).

Ölçeğin puanlaması:

***Araştırmada 16. Madde ileri analiz yapıldıktan sonra ölçekten çıkarılmıştır. Değerlendirmeler aşağıda belirtildiği şekilde yapılmaktadır.

Ölçekte 1. 2. ve 3. maddeler a=1, b= 2, c=3, d=4 ve e= 5 puan olarak kodlanmaktadır.

4. 5. 10. 12. ve 14. maddeler a=5, b= 4, c=3, d=2 ve e= 1 şeklinde ters kodlanmaktadır.

6. 17. 18. ve 19. maddeler a=1, b= 2.3, c=3.6, d=5 şeklinde 7. 9. 11. ve 15. maddeler ise a=5, b= 3.6, c=2.3, d=1 şeklinde ters kodlanmaktadır.

8. madde a=5 b= 1 ve son olarak 13. madde a=5, b=3, c= 1 şeklinde kodlanmaktadır.

Ölçek alt boyutlarının puanlaması şu şekildedir:

Sabır ve hoşgörü= madde1+madde2+madde6+madde11+madde13+madde17
+ madde18+ madde19

Etkileşimde zevk= madde4+madde5+madde8+madde9+madde10+ madde12 +
madde15

Sevgi ve gurur = madde3 + madde7 + madde14

5.6. Uygulama

Araştırmamız, sosyo-demografik formlar ve ölçekler ile Eylül 2019- Mart 2020 tarihleri arasında İstanbul Şht. Prof. Dr. İlhan Varank Sancaktepe Eğitim Ve Araştırma Hastanesi çocuk polikliniğinde 4-6 aylık bebeğe sahip olan 192 anne ve babadan oluşan gruba yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Araştırmanın amacı hakkında bilgi verildikten sonra anne ve babaların yazılı onamları alınmış, doldurulan anketler araştırmacı tarafından toplanmıştır.

5.7. Araştırmanın Değişkenleri

Bağımlı Değişkenler: 4-6 aylık bebeğe sahip olan ebeveynlerin Maternal Bağlanma Ölçeği ve Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği Alt Boyutları.

Bağımsız Değişkenler: 4-6 aylık bebeğe sahip olan anne ve babaların sosyo-demografik özellikleri.

5.8. Verilerin Değerlendirilmesi

Veriler SPSS 17.0 for Windows programı ile incelenmiştir. Verilerin güvenilirlik (Chronbach's Alpha) ve normallik (Kolmogorov-Smirnov) testleri yapıldıktan sonra analize başlanmıştır. Verilerin normallik testinde ise normal

dağılmadığı görüldü ve bu nedenle parametrik olmayan testler uygulandı. Sosyodemografik özellikler için sayı ve yüzde; ölçekler için min, maks, ortalama ve standart sapma puanları; ölçeklerin sosyodemografik değişkenler ile karşılaştırılmasında ise ikili gruplar için Mann-Whitney U, ikiden fazla gruplar için Kruskal-Wallis testleri uygulandı. Ölçek puan ortalamalarının analizi Spearman Korelasyon Analizine göre yapıldı.

5.9. Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmanın yürütülmesi için İstanbul Medipol Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulu'ndan etik kurul izni alınmıştır.

İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü'nden araştırmanın uygulanabilmesi için yazılı izin alınmıştır.

Örnekleme alınan anne ve babalara, araştırmanın amacı açıklanarak araştırmaya katılma veya katılmamaya karar vermede insiyatifin olduğu elde edilen bilgiler ve kimlik bilgileri saklı tutularak çalışmanın yayınlanabileceği anlatılarak katılmayı kabul ettiklerine ilişkin yazılı bilgilendirilmiş gönüllü olur formu alınmıştır (Ek 5).

Maternal Bağlanma Ölçeğinin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik araştırmasını yapan Oya Kavlak'tan yazılı izin alınmıştır (Ek 6).

Baba-bebek Bağlanma Ölçeğinin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik araştırmasını yapan Duygu Güleç'ten yazılı izin alınmıştır (Ek 6).

6. BULGULAR

Tablo 6.1. Kadın katılımcıların sosyo-demografik değişkenleri.

Yaş	n	%
18-22 yaş arası	34	17,7
23-27 yaş arası	67	34,9
28-32 yaş arası	61	31,8
33 yaş ve üstü	30	15,6
Eğitim		
İlkokul	31	16,1
Orta okul	57	29,7
Lise ve dengi	59	30,7
Üniversite/Yüksek okul	45	23,4
Meslek		
Ev hanımı	144	75
Memur	22	11,5
İşçi	6	3,1
Serbest Meslek	12	6,3
Diğer	8	4,2
Aylık Gelir		
1499 TL ve altı	30	15,6
1500 TL ve üstü	162	84,4
Sosyal Güvence		
Evet	160	83,3
Hayır	32	16,7
Çocuk Sayısı		
1	83	43,2
2	58	30,2
3 ve üstü	51	26,6
Bebeğin Cinsiyeti		
Kız	94	49
Erkek	98	51
Eş ile İlişki Düzeyi		
İyi	159	82,8
Orta	31	16,1
Kötü	2	1

Katılımcı annelerin sosyo-demografik bilgileri Tablo 1'de gösterilmektedir. Analiz sonucunda annelerin %34,9'unun 23-27 (n=67) yaş arasında olduğu saptandı. Eğitim durumu %30,7'si lise ve dengi okul mezunu (n=59) olduğu bulundu. Mesleği %75'inin ev hanımı olduğu (n=144), aylık gelirinin %84,4'ünün 1500 TL (n=162) ve üstü gelire sahip olduğu, %83,3'ünün sosyal güvencesinin olduğu (n=160),

%43,2'sinin bir çocuk sahibi olduğu (n=83), %51'inin erkek çocuk sahibi olduğu (n=98) ve %82,8'inin eşi ile ilişki durumunun iyi olduğu (n=159) görüldü.

Tablo 6.2. Erkek katılımcıların sosyo-demografik değişkenleri.

Yaş	n	%
19-23 yaş arası	20	10,4
24-28 yaş arası	50	26
29-33 yaş arası	69	35,9
34 yaş ve üstü	53	27,6
Eğitim Durumu		
İlkokul	22	11,5
Orta okul	52	27,1
Lise ve dengi	63	32,8
Üniversite/Yüksek okul	53	27,6
Diğer	2	1
Meslek		
İşsiz	4	2,1
Memur	25	13
İşçi	60	31,3
Serbest meslek	87	45,3
Diğer	16	8,3
Babalığa Hazır Hissetme Durumu		
Evet	150	78,1
Hayır	20	10,4
Kısmen	22	11,5
Eş ile İlişki düzeyi		
İyi	165	85,9
Orta	25	13
Kötü	2	1
Çocuk ile Vakit Geçirme Süresi (Günde)		
Hiç	2	1
Bir saatten az	1	0,5
1-2 saat	37	19,3
3-4 saat	89	46,4
5 saat ve üstü	63	32,8

Katılımcı babaların sosyo-demografik özellikleri Tablo 2'de gösterilmektedir. Analiz sonucunda; babaların %35,9'unun 29-33 yaş arasında olduğu (n=69) bulundu. Eğitim durumu %32,8'inin lise ve dengi okul mezunu olduğu (n=63) saptandı. Mesleği %45,3'ünün serbest meslek sahibi olduğu (n=87), %78,1'inin kendini

babalığa hazır hissettiği (n=150), %85,9'unun eş ile ilişki durumunun iyi olduğu (n=165) ve %46,4'ünün çocuğu ile günde 3-4 saat vakit geçirdiğini (n=89) belirtti.

Tablo 6.3. Maternal bağlanma ölçeği ve baba-bebek bağlanma ölçeği alt boyutlarından elde ettikleri puan ortalamaları(n=192).

	n	Min.	Maks.	Ort. ± SS.
MBÖ	192	26	55	30,19±5,51
Sabır ve hoşgörü	192	20	36	32,5±3,22
Etkileşimde zevk	192	17	35	27,53±3,88
Sevgi ve gurur	192	9	15	14,51±1,08
BBBÖ	192	51	86	74,55±6,53

MBÖ ve BBBÖ alt boyutlarına yönelik puan ortalamaları Tablo 3'de sunulmaktadır. Analiz sonucunda MBÖ'nün minimum değerinin 26, maksimum değerinin 55 ve Ort. ± SS değerinin 30,19±5,51 olduğu saptandı.

BBBÖ ve alt boyut puan ortalamalarını maksimumdan minimuma doğru sıralarsak; BBBÖ'nün minimum değerinin 51, maksimum değerinin 86 ve Ort. ± SS değerinin 74,55±6,53 olduğu bulundu. BBBÖ sabır ve hoşgörü alt boyutunun minimum değerinin 20, maksimum değerinin 36 ve Ort. ± SS değerinin 32,5±3,22 olduğu saptandı. BBBÖ etkileşimde zevk alt boyutunun minimum değerinin 17, maksimum değerinin 35 ve Ort. ± SS değerinin 27,53±3,88 olduğu görüldü. BBBÖ sevgi ve gurur alt boyutunun minimum değerinin 9, maksimum değerinin 15 ve Ort. ± SS değerinin 14,51±1,08 olduğu belirlendi.

Tablo 6.4. Annelerin sosyo-demografik değişkenleri ile MBÖ'nün karşılaştırılması.

Yaş	n	Ort. ± SS	*X ²	P
18-22 yaş arası	34	31,26±7,5		
23-27 yaş arası	67	29,92±4,49	3,21	0,361
28-32 yaş arası	61	29,42±5,08		
33 yaş ve üstü	30	31,16±5,76		
Eğitim Durumu				
İlkokul	31	31,93±6,75		
Orta okul	57	30,43±5,98	5,82	0,121
Lise ve dengi	59	29,98±4,47		
Üniversite/Yüksek okul	45	28,97±5,02		
Meslek Durumu				
Ev hanımı	144	30,84±5,98		
Memur	22	28,22±3,74		
İşçi	6	30,5±3,27	9,878	0,043
Serbest Meslek	12	27,66±2,34		
Diğer	8	27,62±1,06		
Aylık Gelir				
1499 TL ve altı	30	34±8,38	U	
1500 TL ve üstü	162	29,49±4,49	1770,5	0,015
Sosyal Güvence				
Evet	160	29,59±4,6	U	
Hayır	32	33,21±8,2	2107	0,104
Çocuk Sayısı				
1	83	30,24±6,27		
2	58	30,05±4,74	0,714	0,7
3 ve üstü	51	30,29±5,1		
Bebeğin Cinsiyeti				
Kız	94	30,24±4,88	U	
Erkek	98	30,15±6,08	4213	0,294
Eş ile ilişki Düzeyi				
İyi	159	29,56±4,73	X	
Orta	31	32,35±6,94	9,474	0,009
Kötü	2	47±7,07		

X²: Ki-Kare değeri (Kruskal-Wallis testi) U: Mann-Whitney U testi

Annelerin sosyo-demografik değişkenleri ile Maternal Bağlanma Ölçeği puan ortalamaları karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 4'te gösterilmektedir.

MBÖ'nin annelerin 23-27 yaş arasında (n=67) olduğu ve katılımcıların yaş aralıkları ile ölçekler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı (p>0,05).

MBÖ'nin annelerin eğitim durumunun lise ve dengi (n=67) olduğu ve katılımcıların eğitim durumu ile ölçekler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı (p>0,05).

Annelerin meslek durumu ile MBÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı derecede fark belirlendi ($p<0,05$). Yapılan post-hoc testinde (Mann-Whitney U) anlamlı farklılığın ev hanımı grubu ile memur grubu arasında olduğu bulundu. Ev hanımı grubunun bağlanma ölçeğinden aldığı ortalama puanın ($30,84\pm5,98$), memur grubunun bağlanma ölçeğinden aldığı ortalama puanından ($28,22\pm3,74$) daha yüksek olduğu saptandı.

MBÖ annelerin aylık gelirinin 1500 TL ve üstü olduğu ($n=162$) ve katılımcıların aylık geliri ile MBÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunduğu saptandı ($p<0,05$). Geliri 1500 TL'nin altında olan grubun ortalama puanının ($34\pm8,38$) daha yüksek olduğu saptandı.

Annelerin sosyal güvencelerinin olduğu ($n=160$) ve katılımcıların sosyal güvenceleri ile MBÖ arasındaki bu fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmadı ($p>0,05$).

Annelerin sahip oldukları bir çocuk sayısı olduğu ($n=83$) ve katılımcıların çocuk sayısı ile MBÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığı saptandı ($p>0,05$).

Annelerin bebeklerinin cinsiyetini erkek olduğu ($n=98$) ve katılımcıların bebeğin cinsiyeti ile MBÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığı saptandı ($p>0,05$).

Annelerin eşi ile ilişki durumu ile MBÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptandı ($p<0,05$). Yapılan post-hoc testinde (Mann-Whitney U) anlamlı farkın her üç grup arasında (iyi, orta, kötü) olduğu saptandı ($p<0,05$). Eş ile ilişkisi durumunu değerlendiren annelerin bağlanma ortalamaları sırasıyla incelendiğinde; kötü olarak değerlendiren annelerin ölçekten aldıkları puan ortalamaları ($47\pm7,07$), orta olarak değerlendiren annelerin bağlanma puan düzeyleri ($32,35\pm6,94$) ve iyi olarak nitelendiren annelerin bağlanmapuan ortalamaları ($29,56\pm4,73$) bu şekilde belirlendi.

Tablo 6.5. Babaların yaşı ile BBBÖ ve alt boyutlarının karşılaştırılması.

	Yaş	N	Ort. ± SS	X	p
Sabır ve hoşgörü	19-23 yaş arası	20	26,35±1,92	16,449	0,001
	24-28 yaş arası	50	26,34±2,01		
	29-33 yaş arası	69	25,44±2,81		
	34 yaş ve üstü	53	25,52±2,83		
Etkileşimde zevk	19-23 yaş arası	20	17,05±3,41	1,519	0,678
	24-28 yaş arası	50	14,86±3,75		
	29-33 yaş arası	69	13,42±3,33		
	34 yaş ve üstü	53	14,47±4,38		
Sevgi ve gurur	19-23 yaş arası	20	8,5±0,82	5,752	0,124
	24-28 yaş arası	50	8,32±0,71		
	29-33 yaş arası	69	8,27±0,95		
	34 yaş ve üstü	53	8,35±0,7		
BBBÖ	19-23 yaş arası	20	51,9±3,82	4,892	0,18
	24-28 yaş arası	50	49,52±4,12		
	29-33 yaş arası	69	47,14±4,25		
	34 yaş ve üstü	53	48,35±5,5		

Katılımcı babaların yaşı ile BBBÖ ve alt boyutlarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 5'de gösterilmektedir. Analiz sonucunda; babanın yaşı ile sabır ve hoşgörü alt boyutu arasında negatif yönlü anlamlı derecede ilişki bulundu ($p < 0,05$). Yapılan post-hoc testinde (Mann-Whitney U) anlamlı farkın 19-23 yaş grubu ile 29-33 yaş grubu arasında olduğu saptandı. 19-23 yaş arası babaların bağlanma ölçeğinden aldıkları ortalama puanının ($26,35 \pm 1,92$), 29-33 yaş arasında olan babalardan bağlanma düzeylerinin puanları ($25,44 \pm 2,81$) daha yüksek olduğu saptandı.

Tablo 6.6. Babaların eğitim durumu ile BBBÖ ve alt boyutlarının karşılaştırılması.

	Eğitim durumu	n	Ort. ± SS	X	p
Sabır ve hoşgörü	İlkokul	22	24,31±3,95	2,363	0,669
	Orta okul	52	25,69±2,11		
	Lise ve dengi	63	26,31±2,07		
	Üniversite/Yüksek okul	53	25,84±2,64		
	Diğer	2	27		
Etkileşimde zevk	İlkokul	22	14,68±4,13	1,605	0,808
	Orta okul	52	15,82±4,19		
	Lise ve dengi	63	14,36±3,71		
	Üniversite/Yüksek okul	53	13,13±3,33		
	Diğer	2	15		
Sevgi ve gurur	İlkokul	22	8,36±1,09	1,456	0,834
	Orta okul	52	8,5±0,85		
	Lise ve dengi	63	8,23±0,64		
	Üniversite/Yüksek okul	53	8,24±0,82		
	Diğer	2	9		
BBBÖ	İlkokul	22	47,36±7,37	1,37	0,849
	Orta okul	52	50,01±4,77		
	Lise ve dengi	63	48,92±4,36		
	Üniversite/Yüksek okul	53	47,22±3,36		
	Diğer	2	51		

Babaların eğitim durumu ile BBBÖ ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 6'da sunulmaktadır.

Analiz sonucunda; babanın eğitim durumu ile BBBÖ ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadı ($p>0,05$).

Tablo 6.7. Babaların mesleği ile BBBÖ ve alt boyutlarının karşılaştırılması.

	Meslek	N	Ort. ± SS	X	p
Sabır ve hoşgörü	İşsiz	4	26,5±1	3,603	0,462
	Memur	25	26,6±1,22		
	İşçi	60	26±2,04		
	Serbest meslek	87	25,34±3,07		
	Diğer	16	26,06±2,81		
Etkileşimde zevk	İşsiz	4	18,75±4,78	4,597	0,331
	Memur	25	11,68±3,44		
	İşçi	60	15,48±3,68		
	Serbest meslek	87	14,51±3,63		
	Diğer	16	13,62±4,09		
Sevgi ve gurur	İşsiz	4	9,25±0,95	2,959	0,565
	Memur	25	8,24±0,83		
	İşçi	60	8,45±0,81		
	Serbest meslek	87	8,2±0,71		
	Diğer	16	8,5±1,09		
BBBÖ	İşsiz	4	54,5±5,44	4,531	0,339
	Memur	25	46,52±3,62		
	İşçi	60	49,93±4,26		
	Serbest meslek	87	48,06±4,99		
	Diğer	16	48,18±4,65		

Babaların mesleği ile BBBÖ ve alt boyutlarının karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 7'de verilmektedir.

Katılımcı babaların mesleği ile BBBÖ ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p>0,05$).

Tablo 6.8. Baba olmaya hazır hissetme durumu ile BBBÖ ve alt boyutlarının karşılaştırılması.

	Baba olmaya hazır hissetme durumu	N	Ort. ± SS	X	p
Sabır ve hoşgörü	Evet	150	25,82±2,72	2,84	0,242
	Hayır	20	25,3±1,75		
	Kısmen	22	26,09±1,99		
Etkileşimde zevk	Evet	150	13,78±3,34	1,266	0,531
	Hayır	20	17,3±4,95		
	Kısmen	22	16,5±4,54		
Sevgi ve gurur	Evet	150	8,24±0,75	3,384	0,184
	Hayır	20	8,4±0,75		
	Kısmen	22	8,86±1,03		
BBBÖ	Evet	150	47,85±4,52	1,763	0,414
	Hayır	20	51±4,9		
	Kısmen	22	51,45±4,56		

Baba olmaya hazır hissetme durumu ile BBBÖ'nün alt boyutlarının karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 8'de gösterilmektedir.

Analiz sonucunda; baba olmaya hazır hissetme durumu ile BBBÖ ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı ($p>0,05$).

Tablo 6.9. Eş ile ilişki durumu ile BBBÖ ve alt boyutlarının karşılaştırılması.

	Eş ile ilişki durumu	N	Ort. ± S	X	p
Sabır ve hoşgörü	İyi	165	25,79±2,68	5,657	0,059
	Orta	25	25,88±1,71		
	Kötü	2	25±1,41		
Etkileşimde zevk	İyi	165	13,97±3,52	1,339	0,512
	Orta	25	17,68±4,75		
	Kötü	2	14,5±0,7		
Sevgi ve gurur	İyi	165	8,33±0,77	1,234	0,54
	Orta	25	8,48±0,82		
	Kötü	2	6,5±2,12		
BBBÖ	İyi	165	48,1±4,47	3,389	0,184
	Orta	25	52,04±5,27		
	Kötü	2	46±4,24		

Eş ile ilişki durumu ile BBBÖ ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 9'da sunulmaktadır.

Analiz sonucunda; baba olmaya hazır hissetme durumu ile BBBÖ ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak fark saptanmadı ($p>0,05$).

Tablo 6.10. Çocuk ile vakit geçirme süresi ile BBBÖ ve alt boyutlarının karşılaştırılması.

	Çocuk ile Vakıt Geçirme Süresi	N	Ort. ± SS	X	p
Sabır ve hoşgörü	Hiç	2	26	1,922	0,75
	Bir saatten az	1	22		
	1-2 saat	37	25,83±2,25		
	3-4 saat	89	25,83±2,69		
	5 saat ve üstü	63	25,77±2,6		
Etkileşimde zevk	Hiç	2	13	2,266	0,687
	Bir saatten az	1	23		
	1-2 saat	37	17,37±3,6		
	3-4 saat	89	14,69±3,76		
	5 saat ve üstü	63	12,33±2,8		
Sevgi ve gurur	Hiç	2	8	1,551	0,818
	Bir saatten az	1	10		
	1-2 saat	37	8,67±0,88		
	3-4 saat	89	8,23±0,7		
	5 saat ve üstü	63	8,25±0,86		
BBBÖ	Hiç	2	47	2,865	0,581
	Bir saatten az	1	55		
	1-2 saat	37	51,89±4,84		
	3-4 saat	89	48,76±4,91		
	5 saat ve üstü	63	46,36±3,09		

Çocuk ile vakit geçirme süresi ile BBBÖ ve alt boyutlarının karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 10'da sunulmaktadır.

Analiz sonucunda; çocuk ile vakit geçirme süresi ile BBBÖ ve alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark belirlenmedi ($p>0,05$).

Tablo 6.11. MBÖ ve alt boyutlarının BBBÖ ile korelasyon analizi.

MBÖ	1,000				
Sabır ve hoşgörü	0,093 0,197	1,000			
Etkileşimde zevk	0,249** 0,001	-0,109 0,133	1,000		
Sevgi ve gurur	0,265** 0,000	-0,133 0,066	0,341** 0,000	1,000	
BBBÖ	0,335** 0,000	0,322** 0,000	0,849** 0,000	0,425** 0,000	1,000

MBÖ ve alt boyutlarının BBBÖ ile Korelasyon analizinin sonuçları Tablo 11'de gösterilmektedir.

MBÖ ile Sabır ve Hoşgörü alt boyutu ($r=0,09$; $p>0,05$) arasında anlamlı ilişki bulunmadı.

MBÖ ile Etkileşimde zevk alt boyutu ($r=0,24$; $p<0,05$), sevgi ve gurur alt boyutu ($r=0,26$; $p<0,05$) ve BBBÖ ($r=0,33$; $p<0,05$) arasında pozitif orta düzeyde anlamlı ilişki saptandı.

BBBÖ alt boyutlarından; sabır ve hoşgörü ile etkileşimde zevk ($r=-0,10$; $p>0,05$) ve sevgi ve gurur ($r=-0,13$; $p>0,05$) arasında anlamlı bir ilişki saptanmadı.

BBBÖ alt boyutlarından sabır ve hoşgörü ile BBBÖ ($r=0,32$; $p<0,05$) arasında pozitif yönlü ilişki bulundu.

Etkileşimde Zevk alt boyutu ile Sevgi ve Gurur alt boyutu ($r=0,34$; $p<0,05$) ve BBBÖ ($r=0,84$; $p<0,05$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptandı.

Sevgi ve Gurur alt boyutu ile BBBÖ ($r=0,42$; $p<0,05$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptandı.

7. TARTIŞMA

Bağlanma birincil olarak bakım veren ile bebek arasında gelişen ilişkide yakın temas ile gösterilen tutarlılık ve süreklilik sağlayan duygusal bir bağ olarak tanımlanmaktadır. Ebeveyn-bebek ilişkisinde ortaya çıkan yeterli ve yetersiz durumlar bağlanmayı hangi yönde etkileyeceğini göstermektedir. Anne-baba-bebek üçlüsündeki ilişkide bağlanma yeteri düzeyde gelişmez ise fiziksel, sosyal, zihinsel ve ruhsal sorunlara neden olmaktadır.

Bu çalışmamızda anne-bebek ve baba-bebek arasındaki ilişkinin belirlenmesi için tüm vakalar üzerinden analiz yapıldı.

Literatürde annenin ve babanın yaşı, eğitimi, mesleği, aylık geliri, sosyal güvencesi, çocuk sayısı, bebeğin cinsiyeti, aralarındaki ilişki düzeyi, ebeveynliğe hazır hissetme durumları etkileyen değişkenler olduğu bilinmektedir. Bu çalışmada annelerin meslek, aile geliri ve eş ile ilişki durumu arasında anlamlı fark bulunmuştur. Annelerin mesleklerinde anlamlı farkın ev hanımı grubu ile memur grubu arasında olduğu saptanmıştır. Öte yandan bu çalışmanın verilerine göre annenin yaşı, eğitimi, sosyal güvencesi, çocuk sayısı ve bebeğin cinsiyeti ile bağlanma faktörleri arasında anlamlı fark saptanmadı.

Araştırmamız sonucunda elde edilen bulgular benzer çalışmalarla karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Bu araştırma ile annenin yaşı 23-27 yaş arasında (n=62) olduğu tespit edildi (Tablo 1). Katılımcı annelerin yaşı ile maternal bağlanma faktörleri arasında farklılık bulunamadı ($p>0,05$) (Tablo 4). Karakulak'ın (2009) "Anne-bebek Bağlanmasının Türk Toplumuna Uyarlanması (Aydın örneği)" adlı çalışmasında annenin yaşı 20-24 yaşları arasında %31,6 (n=93) olduğu bulunmuştur. Ayrıca Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2018 verileri de kadınların doğum sıklığının 25-29 yaş döneminde yoğunlaştığını göstermiştir. Bilgin ve Alpar (2018) tarafından yapılan bir çalışmada çalışmada kadınların yaşı ve maternal bağlanma arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Araştırma sonucum ile uyumlu olduğu görülmektedir. Araştırmamızla uyumlu olmayan örnekler de bulunmaktadır. Örneğin; Muller ve arkadaşları (2005) anne yaşının artmasının bağlanma üzerine negatif etkisi olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmamızda anne yaşının bağlanma ile

ilişkisinin olmayışının sebebi çalışmanın yeri ve örneklem grubu farklılığı neden olabilir.

Katılımcı annelerin %30,7 (n=59) lise mezunu, %29,7 (n=57) ortaokul mezunu, %23,4 (n=45) üniversite mezunu, %16,1 (n=31) ilkokul mezunu olduğu saptandı (Tablo 1). Yapılan çalışmamızda annelerin eğitim durumu ile ölçekler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 4). Eğitim durumunun etkilenmemesinin sebebi olarak; eğitim gruplarına örneklem sayılarının birbirine yakın değerler ile dağılması olabilir. Kavlak ve Şirin (2009) yaptıkları çalışmada katılımcı annelerin (n=165), %50,9'unun ilkokul mezunu olduğunu saptamışlardır. Kavlak'ın çalışmasında, annelerin eğitim düzeyleri ile maternal bağlanma puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Araştırma sonucuma uygun olduğu görülmektedir. Turhal'ın (2019) yaptığı çalışmada ilkokul mezunu olan hamilelerin maternal bağlanma puanlarının; üniversite mezunu olan hamilelerin puan ortalamalarından anlamlı ölçüde daha düşük olduğu saptanmıştır. Bilgin ve Alpar (2018) tarafından yapılan bir çalışmaya katılan kadınlar, maternal bağlanma ve eğitim düzeyi arasında olumlu yönde bir ilişki olduğu görüşünde olduklarını belirtmiştir. Alan (2011) tarafından yapılan bir çalışmada da annenin eğitim durumu ve MBÖ arasında anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir. Eğitim seviyesinin yüksek olması daha çok araştırma yapmaya, bilgi edinmeye odaklı, geleneksel davranıştan uzak bebek büyütme eğiliminde olabilirler.

Katılımcı annelerin mesleği çoğunlukla %75,0 (n=144) ev hanımı, %11,5 (n=22) memur olduğu saptandı (Tablo 1). Karabulut'un (2013) yaptığı çalışmada katılımcı annelerin (n=196), % 88,8'i (n=174) ev hanımı olduğunu saptanmıştır. TNSA 2018 verilerine göre memur olarak çalışan kadınların oranı %15 olarak bulunmuştur. Yine TNSA 2018 verilerine göre 15-49 yaş arası kadınların %28'i çalışmakta ve yaşayan çocuk sayısı arttıkça çalışan kadınların oranı azalmaktadır. Maternal bağlanma ve meslek arasında anlamlı bir ilişki belirlendi ($p<0,05$) (Tablo 4). Bu anlamlı ilişki ev hanımı ve memur grubu arasında olduğu saptandı. Ev hanımı olan annelerin bebekleri ile evde daha fazla zaman geçirdiği öngörülürse bebeklerine olan bağlanmaları yüksek çıkabilir. Memur olan annelerin ise eğitim seviyelerinin yüksek olması sebebi ile annenin bebeğe olan davranışını ve görüşünü etkileyebilir. Koçak ve Özcan'ın (2018) yaptığı çalışmada annelerin ev hanımı ve memur olması

sonucunda bebek bağlanma puanları yüksek çıkmıştır. Literatür, araştırma sonucumla uyumlu olduğunu göstermektedir.

Ailelerin aylık gelirin %84,4'ünün (n=162) 1500 TL ve üstü olduğu bulundu (Tablo 1). Annelerin aylık geliri ile MBÖ arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptandı (p<0,05) (Tablo 4). Geliri 1500 TL'nin altında olan grubun ortalama puanının (34±8,38) daha yüksek olduğu saptandı. Bu durum 1500 TL altı gelire sahip örneklem grubunun daha az olduğu için olabilir. Bu sonuç pek beklenen bir durum değildir. Ebeveynlerin sosyo-ekonomik şartları ilişkileri etkilemesi normal bir davranıştır. Günümüz koşullarında ekonomik açıdan bebeğin geleceğini düşünmek ebeveynleri korkutabilir. Annenin bebek ile bağlanması ile ilişkili olan psikolojik faktörlerin var olması nedeniyle olumsuz bir durum yaratabilir. Ailelerin gelirin yüksek olması doğrudan; bebeğin ihtiyaçları, bakımı, eğitimi gibi faktörlerin iyileştirilmesi anlamına gelebilir. Gelir düzeyi yüksek ebeveynlerin ilişkilerini olumlu yönde etkilediği bu sebeple bağlanmayı da etkilediği söylenebilir. Deleş'in (2020) araştırmasına katılan annelerin gelir durumlarına göre %33,3'ü iyi, %62'si orta ve %4,7'si kötü olarak ifade etmişlerdir. Durualp ve ark. yaptığı çalışmada geliri giderinden daha fazla olan annelerin bağlanma puan ortalamalarının anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Sosyo-ekonomik sorunlar aile üyelerini strese yaratabilmekte, bu da eşlerin birbirlerine karşı tutumlarını etkileyebilmektedir. Çankaya ve ark. (2017) yaptıkları çalışmada yüksek gelir düzeyine sahip ailelerin MBÖ puanlarının yüksek olduğunu ve bu durumun bebeklerinin ihtiyaçlarını karşılamak için sosyo-ekonomik olarak yeterli olmalarından kaynaklandığını söylemişlerdir. Şen (2007) ise anne-bebek bağlanmasının düşük gelirli ailelerde olumsuz etkilediğini değerlendirmiştir. Massey ve ark. (2014) ekonomik zorluk yaşayan ailelerin güvensiz bağlandığını belirtmişlerdir. Araştırma sonucumla literatür arasında farklılık görülmektedir.

Katılımcı ailelerin %83,3'ünün sosyal güvencesinin olduğu (n=160) bulunmuştur (Tablo 1). Sosyal güvenceleri ile MBÖ arasında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmadı (p>0,05) (Tablo 4). Yavuzaslan'ın (2019) yaptığı çalışmada %72'sinin (n=36) sosyal güvencesinin olduğu belirtmişlerdir. Yavuzaslan'ın (2019) yaptığı çalışmada annelerin maternal bağlanma ölçeği puan ortalamaları ile sosyal güvence durumu arasındaki farklılık istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Yaptığım araştırma sonucunda katılımcı ailelerin %43,2'sinin bir çocuk sahibi olduğu (n=83), %56,8'inin 2 ve daha fazla çocuk sahibi (n=109) olduğu bulundu (Tablo 1). Çocuk sayısı ile MBÖ arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 4). Şolt 'un (2011) yaptığı çalışmada bir çocuğu olan annelerin bağlanma puan ortalamalarının, iki ve daha fazla çocuğu olan annelerin bağlanma puan ortalamalarından daha fazla olduğu bulunmuştur. Yine aynı çalışmada primipar annelerin ($97,34 \pm 4,61$) multipar annelere göre ($95,22 \pm 5,63$) maternal bağlanma ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarının anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur. Çocuk sayısının artması durumunda ebeveynlerin bebekleri ile ilgilenme zamanları kısıtlanacağı için bağlanma düzeylerinin azalması beklenen bir durum olarak kabul edilebilir. Araştırma sonucumla uyuşmayan literatür gözlenmiştir.

Katılımcı ailelerin %51'inin erkek çocuk sahibi olduğu (n=98) saptandı. Katılımcıların bebeğin cinsiyeti ve maternal bağlanma ölçeği arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmadığı saptandı ($p>0,05$) (Tablo 4). Kültürel çevre ile ataerkil bir toplumda yaşayan annelerin, erkek bebek dünyaya getirmesinin babalar için olumlu sonuç doğuracağı düşünülmektedir. Yalçın ve ark. yaptığı çalışmada katılımcı annelerin %51,3'ü erkek bebeğe sahip olduğu bulunmuştur. Kızrak (2019), doğum sonrası dönemde verilen ebelik bakımının, anne ve bebek arasındaki bağlanma etkisini incelediği bir çalışmada bebeğin cinsiyet değişkenleri açısından bir fark meydana gelmediği sonucuna varmıştır. Çalışma sonucum ile uyumlu olduğu görülmektedir. Ard (2000), bebek cinsiyetinin istediği gibi olan annelerin bağlanma düzeylerini yüksek bulmuştur. Literatür ile araştırmam arasında uyumsuz örnek gözlenmiştir.

Annelerin eşleri ile olan ilişkilerinde %82,8'inin (n=159) iyi olduğu saptandı (Tablo 1). Eşi ile ilişki durumu ile MBÖ arasında fark istatistiksel açıdan anlamlı bulundu ($p<0,05$) (Tablo 4). Yaptığım çalışma neticesinde eş ile ilişki durumu arasındaki anlamlı farkın her üç grup arasında (iyi, orta, kötü) olduğu saptandı. Eş ile ilişki durumunun farklılık göstermesinin nedeni; aile içi olumlu ya da olumsuz birçok durumlarda en fazla etkilenen kişinin çocuk olmasıdır. Yiğitbaş ve Ada'nın (2019) yaptığı çalışmada %85,7'sinin (n=198) eşi ile olan ilişkisini iyi olarak ifade etmişlerdir. Başdaş (2017) bağlanma üzerine yapmış olduğu araştırma projesinde

eşiyile olan ilişkisini iyi olarak nitelendiren annelerin MBÖ toplam puanının maksimum düzeyde olduğunu belirtmiştir. Weingerten (1990) eşi ile olan ilişkisini olumsuz yorumlayan annelerin bebeklerine bağlanmalarının negatif yönde olduğu saptamıştır.

Çalışmamızda MBÖ ortalaması $30,19 \pm 5,5$ puan olarak tespit edildi (Tablo 3). Kavlak ve Şirin (2009) tarafından MBÖ'nin Türk toplumuna uyarlamasının yapıldığı araştırmada bir aylık bebeğe sahip olan annelerin MBÖ puanları $94,87 \pm 6,04$, 4 aylık bebeği olan annelerin $95,85 \pm 6,29$ olduğu; Alan ve Ege'nin (2013) 4-6 aylık bebeği olan annelerle yapılan başka bir çalışmada MBÖ toplam puan ortalamasının $96,53 \pm 9,25$ olduğu; Mutlu ve ark. (2015) 1-4 ay arası bebeği olan annelerle yapılan bir diğer çalışmada MBÖ puan ortalamasının $100,11 \pm 4,44$ olduğu bulunmuştur Bilgin ve Alpar (2018) çalışmalarında MBÖ puan ortalamasını $99,63 \pm 6,41$ olarak bulmuştur. Literatür ile çalışmam arasında maternal bağlanma düzeylerinde çok farklı ve bağlanmanın çok az olduğu gözlenmiştir. Bu durumun sebebi olarak annelerin çoğunluğu ev hanımından oluştuğu ve psikolojik açıdan daha fazla etkilendiklerini söylemek mümkündür.

Yapılan çalışmamızda annelerin meslek, aile geliri ve eş ile ilişki durumu arasında anlamlı fark bulunmasına rağmen sadece sosyo-demografik özelliklerinden babanın yaşı arasında anlamlı fark saptandı. Analiz sonucunda babanın eğitim durumu, mesleği, babalığa hazır hissetme durumu, eşi ile olan ilişkisi ve bebek ile geçirdiği süre, baba-bebek bağlanma ölçeği alt boyutları arasında anlamlı fark saptanmadı. Türkçüer'in (2020) yaptığı çalışmada babaların sosyo-demografik özelliklerinden baba mesleği, gelir durumunun BBBÖ toplam puanını etkilediği belirlenmiştir. Araştırma sonucu ile literatür arasında farklı sonuçlar elde edildiği görülmektedir.

Araştırma sonucumda babanın yaşı 29-33 yaş arası ($n=69$) olduğu bulundu (Tablo 2). Güleç'in (2010) yaptığı araştırmada babanın yaşı 28-32 yaş arası %43,2 ($n=82$) olduğu saptanmıştır. Bu araştırmamızda babanın yaşı ile baba-bebek bağlanma ölçek alt boyutlarından sabır ve hoşgörü boyutu arasında fark anlamlı olarak saptandı ($p<0,05$) (Tablo 5). Farkın anlamlı olduğu grup 19-23 ve 29-33 yaş arasında olduğu bulundu. Babaların ilk çocuklarında daha fazla heyecanlı ve istekli oldukları bu sebeple genç babaların bağlanma düzeylerinin yüksek çıkması

açıklanabilir. Korkmaz'ın yaptığı çalışmada BBBÖ sabır ve hoşgörü alt boyutu ve toplam puanlarında 30 – 34 yaş grubunda bulunan babaların aldıkları puanlar, 25 – 29 yaş grubunda bulunan babaların aldıkları puanlara göre anlamlı şekilde düşük bulunmuştur. McVeigh ve ark. (2005) çalışmasında babanın yaşı ile bebeklerin bakımına fazla zaman ayırmasını anlamlı bulunmuştur. Yaş ilerledikçe babaların bebekleri ile daha fazla zaman geçirdikleri ve baba bebek bağlanma alt gruplarından sabır ve hoşgörü oranlarında artış olduğu söylenebilir.

Babaların eğitim durumu %32,8'inin (n=63) lise ve dengi okul mezunu olduğu bulundu (Tablo 2). Babanın eğitim durumu ile BBBÖ ve alt boyutları arasında fark istatistiksel açıdan anlamlı belirlenmedi ($p>0,05$) (Tablo 6). Babaların eğitim durumunun yüksek olması bilinçli bir baba olmasına sebep olmaktadır. Fakat eğitim durumunun ilkökul olduğu babaların, bebeklerine ne kadar düşkün olduğunu gördüğümüz durumlarda mevcuttur. Her ebeveynin eğitimi olması iyi bir anne-baba olacağı anlamına gelmeyebilir. Korkmaz'ın yaptığı çalışmada; ilkökul mezunu babaların sabır ve hoşgörü puanlarının, lise ve dengi okullardan mezun olan babalara göre anlamlı şekilde düşük olduğu görülmüştür. Dinç'in (2014) ve Evcili ve arkadaşlarının (2017) çalışmasında babaların eğitim düzeyleri arttıkça BBBÖ puanlarında anlamlı artış saptanmıştır. Nkwake (2009) bir araştırmasında babaların eğitim düzeylerinin yüksek olması sonucunda bebeğin bakımına katılması ve bu nedenle bağlanmayı arttırdığını söylemiştir. Literatür ile araştırmam arasında karşılaştırma sonucunda uyumsuz olduğu belirlenmiştir. Kılan (2019) çalışmasında ise babaların eğitim durumları BBBÖ puanlarını etkilememiştir. Araştırma bulgularıyla uyumlu olduğu görülmektedir.

Katılımcı babaların mesleği %45,3'ünün (n=87) serbest meslek sahibi olduğu saptandı (Tablo 2). Kızıl Sürücüler'in (2019) yaptığı çalışmasında katılımcı babaların %31,7'si memur, %28,3'ü işçi %40'ı diğer meslek grubunda bulunmuştur. Analiz sonucunda; babanın mesleği ile BBBÖ ve alt boyutları arasında fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 7). Çalışma bulgularının aksine, Sevil ve Özkan (2009) da yaptıkları çalışmada memur olan babaların bebeklerine bağlanma oranı daha fazla sağladıklarını belirtmiştir. Farklı meslek gruplarına ait özelliklerine göre mesleklerin iş yoğunluğu, bebek ile geçirilen zamanı etkilediği düşündürmektedir.

Katılımcıların %78,1'inin kendini babalığa hazır hissettiği (n=150) bulundu (Tablo2). Baba olmaya hazır hissetme durumu ile BBBÖ ve alt boyutları arasında fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 8). Karakulak'ın (2009) babalığa hazır olma durumu gebeliği isteme babaların %92,1'inin bu gebeliği istediği belirlenmiştir. Aydın Kartal'ın (2020) yaptığı çalışmada babaların %72,6'sının bebek sahibi olacağını ilk duyduklarında kendilerini baba olmaya hazır hissettiklerini belirtmişlerdir. Yine aynı çalışmada babaların sabır ve hoşgörü, etkileşimden zevk alma, sevgi ve gurur duyma alt boyut ve toplam ölçek puan ortalamasına göre babalığa hazır hissetme durumu ile anlamlı farklılaşma olmadığı belirlenmiştir. Çalışmamızda da literatürle benzer sonuç bulunmuştur.

Araştırma sonucunda babaların %85,9'unun (n=165) eş ile ilişki durumunun iyi olduğu bulundu (Tablo 2). Kılan'ın çalışmasında (2019) %79,4'ü, Güleç'in çalışmasında (2010) babaların %91,6'sı eşleri ile ilişkilerini iyi olduğunu bildirmişlerdir. Çalışmamızda eş ile ilişki durumu ile BBBÖ ve alt boyutları arasında fark bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 9). Literatürde eş ile ilişki durumu ve baba-bebek bağlanmasına dair çalışmaya rastlanmamıştır. Anne-baba arasındaki ilişkinin pozitif yönde olması bebeğe yansiyabileceği düşünülmektedir. Böylece eş ile ilişki durumunun iyi olması baba-bebek arasında bağlanma düzeylerinin yüksek olacağı söylenebilir.

Babaların %46,4'ünün (n=89) çocuğu ile günde 3-4 saat vakit geçirdiği saptandı (Tablo 2). Çalışmamızda çocuk ile vakit geçirme süresi ile BBBÖ ve alt boyutları arasında fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmadı ($p>0,05$) (Tablo 9). Farklılık olmamasının sebebi; babaların çocukları ile geçirdikleri zamanı fazla olması olabilir. Fakat bu zamanın etkin bir şekilde kullanılıp kullanılmadığını bilmek çok zor bir durumdur. Bunun için uygulamalı bir araştırma yapılabilir. Dinç'in çalışmasında (2014) %45,3'ü babanın çocuğu ile 3-4 saatlik ir zaman geçirdiği saptamıştır. Aynı çalışmada çocuk ile geçirilen zaman ile BBBÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel anlamlılık olduğu belirlenmiştir. Benice (2014) "Çocuğumuz İle Yeterli Vakit Geçiriyor muyuz?" araştırmasında birlikte vakit geçirmenin, bu vakitin tadını çıkarma ve iletişimi kuvvetlendirme açısından önemini belirtmiştir. Babaların bebeğiyle kaliteli zaman geçirmesi ve bebeğin bakımına katılması ile baba-bebek bağlanmasında etkili olmaktadır.

Katılımcı babaların BBBÖ Sabır ve Hoşgörü alt boyutunun ort+ss değerinin $32,5 \pm 3,22$, BBBÖ Etkileşimde Zevk alt boyutunun ort+ss değerinin $27,53 \pm 3,88$, BBBÖ Sevgi ve Gurur alt boyutunun ort+ss değerinin $14,51 \pm 1,08$, BBBÖ'nün ort+ss değerinin $74,55 \pm 6,53$ olduğu saptandı (Tablo 3). BBBÖ'den alınabilecek maksimum puan 95'tir. Ölçek puanı arttıkça bağlanma seviyesi artmaktadır. Korkmaz'ın (2020) yaptığı çalışmada BBBÖ Sabır ve Hoşgörü alt boyutu puan ortalaması $32,8 \pm 2,95$, Etkileşimde Zevk alt boyutu puan ortalaması $27,86 \pm 3,67$, Sevgi ve Gurur alt boyutu puan ortalaması $14,29 \pm 1,2$ ve toplam puan ortalaması $74,95 \pm 6,21$ olarak bulunmuştur. Literatür ile çalışma sonucum uyumlu olduğu belirlenmiştir. Yu ve arkadaşlarının (2012) "Baba bebek bağlanmasını etkileyen faktörler" isimli çalışmalarında babaların BBBÖ toplam puan ortalaması $75,68 \pm 10,01$ olarak bulunmuştur. Çalışmalardaki ölçek puanlarındaki farklılıkların ve istatistiksel anlamlılık farkların; ölçeklerin uygulanma zamanından, bölgesel, kültürel, babalara ve bebeklere ait özelliklerden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

MBÖ ile Sabır ve Hoşgörü alt boyutu arasında anlamlı ilişki bulunmadı (Tablo 11). Anne bağlanması ile babaların bebeklerine karşı sabırlı ve hoşgörülü bir ilişkinin bulunmaması nedeni olarak; annelerin her zaman bebeklerine karşı daha sevecen, duygusal, yakın olma (ten tene temas) ve fiziksel ihtiyaçların karşılanması gibi sebepler söylemek mümkündür.

BBBÖ alt boyutlarından; Sabır ve Hoşgörü ile Etkileşimde Zevk ve Sevgi ve Gurur arasında anlamlı bir ilişki saptanmadı (Tablo 11). Babaların, bebeğine sabırla davranması, bebeğinden sıkılmaması, geçirdikleri zamanı etkin kullanımı ve doyum alması gibi durumlar sebebi ile bebeğine bakım vermektен ve bebeğine karşı duyduğu sevgisinden vazgeçmeyeceğini anlamak gerekir.

MBÖ ile Etkileşimde Zevk alt boyutu, Sevgi ve Gurur alt boyutu ve BBBÖ arasında pozitif orta düzeyde anlamlı ilişki saptandı (Tablo 11). Annelerin bağlanma düzeyleri arttıkça ya da azaldıkça babaların etkileşimde zevk bağlanma düzeyleri ile sevgi ve gurur bağlanma düzeyleri de artmakta ya da azalmaktadır. Annelerin bağlanma düzeylerinin etkisi babaların bebekleri ile etkileşimi sonucunda bebeğinin ihtiyacını anlayabilen, bebeğine karşı ilgi ve alakalı olan, bebeğin bakımına katılan, sürekli bebekleri hakkında konuşan ve bebeklerini düşünen babaları olumlu yönde etkileyecektir. Anne bağlanma düzeyinin artması/azalması durumunda babaların

bebeklerine karşı hissettikleri sevgilerini etkilemektedir. Babanın bebeğine karşı duyduğu sevgisi ve tutumu, bebeğiyle gurur duyması ve övünmesi anne-bebek bağlanmasını pozitif düzeyde etkilenmesine neden olacaktır.

BBBÖ alt boyutlarından Sabır ve Hoşgörü ile BBBÖ arasında pozitif yönlü ilişki bulundu (Tablo 11). Babaların bağlanma düzeylerinin etkileri bebekleri ile geçirdikleri zamanlarda sabırlı ve hoşgörülü davranmaları beraberinde bağlanma değerlerini arttıracaktır.

Etkileşimde Zevk alt boyutu ile Sevgi ve Gurur alt boyutu ve BBBÖ arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptandı (Tablo 11). Bebekleri ile ilgili olan, bakım veren babaların bebeklerini daha fazla sevdikleri ve daha fazla bağlandıkları düşünülmektedir. Bebeklerine daha fazla vakit ayıran babaların geçen zamanla birlikte etkileşimden hoşnut oldukları ve bu durum sayesinde baba bebek bağlanma düzeyini arttıracaktır. Caldera (2004) yaptığı bir çalışmada babaların bebeğin bakım faaliyetlerine aktif katılım sağladığında bağlanma düzeylerinin arttığı tespit edilmiştir.

Sevgi ve Gurur alt boyutu ile BBBÖ arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptandı (Tablo 11). Babaların bebeklerine karşı duydukları sevgi göstergeleri bağlanma düzeyini arttıracaktır.

Maternal-bebek bağlanma ile paternal-bebek bağlanmanın arasındaki ilişkinin belirlenmesi için yapılan bir çalışma bulunmamaktadır. Fakat fetal dönemde ve okul öncesi dönemde anne ve babanın bağlanmalarının karşılaştırıldığı çalışmalar görülmektedir. Üstünsöz ve arkadaşlarının (2010) Ankara'da yapmış oldukları bir araştırmada maternal-fetal bağlanma ile paternal-fetal bağlanma arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Maternal-fetal bağlanmanın paternal-fetal bağlanmadan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Benware (2013) 3-5 yaş arası çocukları incelediği çalışmada anne-çocuk ve baba-çocuk bağlanması arasındaki ilişkiyi anlamsız saptamıştır.

Baba-bebek bağlanmasının düzgün bir şekilde ilerleyebilmesi için babanın ilk bir yıl içinde bebeğin öz bakımına yardım etmesi çok önemlidir. Ancak babaya eklenen geleneksel görevler, sosyal beklentiler ve kültürel yapı, babanın bebeğin öz bakımına katılma davranışını etkilemektedir. Harrington, Deusen ve Humberd (2011) babaların parasal anlamda yardımcı rolleri ile bakıcı rollerini karşılaştırdıkları bir

araştırmada 1000 iş sahibi olan baba ile görüşülmüştür. Araştırmaya katılan babaların %64' bebeğin tüm ihtiyaçlarına babaların da dahil olmasını söylemişlerdir. Bu görüşü savunan babaların ise yalnız %30'unun çocuklarına etkin olarak baktıkları tespit edilmiştir. Yine aynı araştırmada babaların çoğunun "iyi baba" olmak için maksimum puanı maddi desteğe, minimum puanı ise bakıcı rollerine verdikleri görülmüştür. Ayrıca araştırmada, çağımızda halen daha çocuğun bedensel öz bakımının annenin yapması gerektiği ve çocuğun sosyo-ekonomik gereksinimlerini karşılamanın en önemli görevi olduğunu düşünen babaların bayağı fazla olduğu belirtilmiştir. Devam eden bu araştırmada babaların büyük bölümünün bebeğin bakımı için sorumluluk aldıklarını belirttikleri görülmüştür. Ancak üstlendikleri sorumlulukların uygulamaya nasıl yansıdığı bilinmemektedir. Tezel ve zbey'in (2007), babalar üstünde yaptıkları araştırmaya göre babaların bebek bakımı, ev işleri ve eğitimi üzerine geçmişe göre daha çok sorumluluk aldıkları ve çocukları ile daha çok zaman geçirdikleri görülmektedir.

Araştırmam sonucunda elde ettiğimiz veriler anne-bebek bağlanması ve baba-bebek bağlanması arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Anne bağlanmayı ve baba bağlanmayı etkileyen faktörler örneklem grubuna göre değişmektedir. Yaş, eğitim, çalışma yaşamı, gelir durumu, meslek, kültürel evre, toplumsal annelik-babalık rolü ve aile içi mutluluk tüm bu etkenler incelendiğinde psikolojik olarak bağlanmanın etkilenmesi olağan bir davranış olarak sergilenmektedir. Anne-bebek bağlanması ile ilgili araştırmaların yanında özellikle ülkemizde bulguları güçlendirmek için daha çok baba-bebek bağlanması ve etkileyen faktörleri üzerine geniş bir gruba araştırma yapılmasının önemli olduğunu söylemek mümkündür.

8. SONUÇ

Anne-bebek bağlanması ve baba-bebek bağlanması arasındaki belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada aşağıdaki sonuçları elde edilmiştir.

Katılımcı annelerin %34,9'unun 23-27 yaş arasında olduğu saptandı. Eğitim durumu %30,7'si lise ve dengi okul mezunu olduğu bulundu. Mesleği %75'inin ev hanımı olduğu , aylık gelirin %84,4'ünün 1500 TL ve üstü gelire sahip olduğu, %83,3'ünün sosyal güvencesinin olduğu, %43,2'sinin bir çocuk sahibi olduğu, %51'inin erkek çocuk sahibi olduğu ve %82,8'inin eşi ile ilişki durumunun iyi olduğu saptandı.

Katılımcı babaların %35,9'unun 29-33 yaş arasında olduğu saptandı. Eğitim durumu %32,8'inin lise ve dengi okul mezunu olduğu bulundu. Mesleği %45,3'ünün serbest meslek sahibi olduğu, %78,1'inin kendini babalığa hazır hissettiği, %85,9'unun eş ile ilişki durumunun iyi olduğu ve %46,4'ünün çocuğu ile günde 3-4 saat vakit geçirdiği saptandı.

MBÖ'nün ortalama puanı değerinin $30,19 \pm 5,51$ olduğu saptandı. MBÖ en düşük puanı 26, en yüksek puanı 55 bulundu. MBÖ'nden elde edilebilecek en yüksek değer 104 olduğu için araştırmadaki maksimum değer ortalama bir bağlanma olduğu sonucuna varılabilir.

BBBÖ sabır ve hoşgörü alt boyutunun ortalama puanı değerinin $32,5 \pm 3,22$ olduğu bulundu. BBBÖ etkileşimde zevk alt boyutunun ortalama puanı değerinin $27,53 \pm 3,88$ olduğu saptandı. BBBÖ sevgi ve gurur alt boyutunun ortalama puanı değerinin $14,51 \pm 1,08$ olduğu bulundu. BBBÖ'nün ortalama puanı değerinin $74,55 \pm 6,53$ olduğu saptandı. BBBÖ'nin değerlendirilmesinde minimum değer 19, maksimum değer 95 olduğu için araştırmadaki maksimum değer yüksek bir baba-bebek bağlanma ilişkisi olduğu sonucuna varılabilir.

MBÖ'ye göre annenin sosyodemografik özellikleri ile karşılaştırılmasında yaşı, eğitim durumu, sosyal güvence, çocuk sayısı ve bebeğinin cinsiyeti arasında anlamlı fark bulunmadı.

Annelerin MBÖ'ye göre meslek gruplarından ev hanımı ve memur arasında, aylık gelirin 1500 TL altı olduğu ve eşi ile ilişki durumunun her üç grupta da (iyi, orta, kötü) olduğu istatistiksel fark saptandı.

Bu araştırmada, eşleriyle ilişki durumunu değerlendiren MBÖ ortalamaları yüksek olan anneler, pozitif ebeveyn ilişkisinin anne-bebek ilişkisine olumlu yansımaları gösterebilir. Eşleri ile ilişkilerinde uyum sağlayan annelerin psikolojik açıdan daha rahat olduğu ve annelik rolüne daha çok adapte olduğu söylenilebilir.

Babaların BBBÖ ve alt boyutlarına göre sosyo-demografik özelliklerin karşılaştırılmasında sadece babanın yaşı ile sabır ve hoşgörü alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptandı. Bu anlamlı farkın 19-23 yaş grubu ile 29-33 yaş grubu arasında olduğu saptandı. Babanın yaşı arttıkça sabır ve hoşgörü alt boyutunda azalma bulundu. Bunun nedeni yaş arttıkça babaların bebek bakımında aktif rol almaması olumsuz bağlanma ilişkisine sebep olabilir. Diğer sosyodemografik özelliklerle BBBÖ ve alt boyutları arasında anlamlı fark bulunmadı.

Annelerin MBÖ ile BBBÖ'nin Sabır ve Hoşgörü alt boyutu arasında anlamlı ilişki bulunmadı. Annelerin MBÖ ile babaların BBBÖ'nin Etkileşimde zevk alt boyutu, sevgi ve gurur alt boyutu ve BBBÖ arasında pozitif orta düzeyde anlamlı ilişki saptandı. BBBÖ alt boyutlarından; sabır ve hoşgörü ile etkileşimde zevk ve sevgi ve gurur arasında anlamlı bir ilişki saptanmadı. BBBÖ alt boyutlarından sabır ve hoşgörü ile BBBÖ arasında pozitif yönlü ilişki bulundu. BBBÖ'nin Etkileşimde Zevk alt boyutu ile Sevgi ve Gurur alt boyutu ve BBBÖ arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptandı. BBBÖ'nin Sevgi ve Gurur alt boyutu ile BBBÖ arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptandı.

9. ÖNERİLER

- Son yıllarda bağlanma üzerine çalışmalar gittikçe artmaktadır. Türkiye'de anne-bebek bağlanma arasındaki araştırmaların sayısı arttığı halde baba-bebek bağlanma arasındaki araştırmalar çok az bulunmaktadır. Ülkemizde ataerkil sisteme karşı baba-bebek bağlanma arasındaki ilişkilerin incelenmesi ve araştırmalarının yapılması önerilebilir.
- Anne-bebek bağlanması meslek, aile geliri ve eş ile ilişki durumundan etkilenmektedir. Bu durumlara yönelik çözüm yolları aranmalı ve konu ile ilgili daha fazla çalışma yapılması önerilebilir. Anne mesleğinin bağlanmayı etkilemesi sonucunda hemşirelerin annelere eğitici ve danışmanlık rolü ile destek olması önerilebilir. Aile ekonomisinin etkilendiği bu durum annelere psikolojik açıdan halk sağlığı hemşiresinin iletişim ve koordinatörlük yönüyle yardım etmesi önerilebilir. Anne-bebek bağlanmasının sağlıklı bir ilişki olabilmesi için eş desteğinin önemini babalara anlatılması ve eğitim verilmesi önerilebilir.
- Baba-bebek bağlanması ile ilgili çalışmamızda sadece yaş faktörünün etkili olduğu görülmüştür. Bu durum örnekleme sayısına göre farklılık gösterebileceğinden bu konu ile ilgili daha geniş evrende araştırma yapılabilir. Hemşireler babaların yaşına uygun olarak eğitim vermeli ve doğum sonrası bebek izlemlerine mutlaka babalarında gelmesi hakkında bilgilendirme yapılması önerilebilir.
- Anne-bebek bağlanması ve baba-bebek bağlanması arasındaki ilişki alanında kültürel çevre farklılıkları ile daha büyük örneklem grubuyla yeni çalışmalar önerilebilir.
- Koruyucu sağlık hizmetlerinde yer alan halk sağlığı hemşirelerinin anne-baba-bebek bağlanması için doğum sonrası ev ziyaretlerinde bulunması ve gözlem yapması önerilebilir.
- Halk sağlığı hemşiresinin; anne-bebek bağlanmasını ve etkileyen faktörlerini belirlemesi (doğum öncesi-doğum-doğum sonrası), anne ve bebek arasındaki tüm fiziksel, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını

değerlendirmesi, pozitif davranışların annelik rolüne desteklemesi gibi çözüm yollarını üretilmesi önerilebilir.

- Halk sağlığı hemşiresinin; baba-bebek bağlanmasını ve etkileyen faktörlerini belirlemesi (doğum öncesi-doğum-doğum sonrası), baba ve bebek arasındaki duygusal bağ oluşumuna yardımcı olması, bebeğin bakımına aktif olarak katılması, babanın da dahil olduğu eğitim programlarını hazırlaması gibi çözüm yollarını üretilmesi önerilebilir.

10. KAYNAKÇA

1. İşler A. Prematüre bebeklerde anne-bebek ilişkisinin başlatılmasında yenidoğan hemşirelerinin rolü. *Perinatoloji Dergisi*. 15(1): 1-6, 2007.
2. Thompson C. The disposables: our treatment of violent adolescents. *The American Journal of Psychoanalysis*. 62(3): 273-284, 2002.
3. Özsoy EV. Bağlanma, anksiyete ve bilgi işleme. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora tezi, 283 sayfa, Ankara, 2015.
4. Hoca Nacar E. Annelerin bağlanma stilleri ve stresle başa çıkma tarzları ile maternal bağlanmanın ilişkisi: öz duyarlılığın aracı rolü. Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Lefkoşa, 2018.
5. Okumuş H, Mete S. Anne Babalar için Doğuma Hazırlık/Sağlık Profesyonelleri için Rehber, ss. 29, 2. Baskı, İstanbul, Birmat Matbaacılık, 2014.
6. Işık S. Paternal depresyonun erken bebeklik döneminde baba-bebek bağlanmasına etkisi. Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2019.
7. Erdoğan A. Çocuğun psikososyal gelişiminde babanın rolü. *Nöroloji ve Davranış Bilimleri Dergisi*. 42(4) :147–153, 2004.
8. Aydın KY, Erişen B. 6-12 aylık bebeği olan babaların bebeklerine bağlanma durumu ve ilişkili faktörler. *Maku J. Health Sci. Inst.* 8(2):44-49, 2020.
9. Yücesoy H. Premenstruel sendromun doğum sonrası depresyon ve anne-bebek bağlanmasına etkisi. Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ordu, 2017.
10. Bal S. İlk kez babalık deneyimi yaşayan erkeklerin bebek bakımına katılmaya ilişkin görüşleri ve bakıma katılma durumları. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2014.
11. Kaya Ş. Ergenlerde ana-babaya bağlanma örüntüsünün benlik saygısı ve yalnızlık ile ilişkisi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2017.
12. Aydemir HK, Alparslan Ö. Anne-Bebek bağlanma ölçeğinin Türk toplumuna uyarlanması: Aydın örneği. *Journal of Contemporary Medicine*. 6(3):188-199, 2016.

13. Yalçın S, Örün E, Özdemir P, Mutlu B, Dursun A. Türk annelerde doğum sonrası bağlanma ölçeklerinin güvenilirliği. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*. 57: 246-251, 2014.
14. Uluman Ö. Preterm bebek annelerinin bebeklerine bağlanma durumları ve ilişkili faktörlerin belirlenmesi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2018.
15. Kara F, Uçan S, Güzel A. Babaların bebek bakımı konusundaki özgüvenleri ve etkileyen faktörler. *Acu. Sağlık Bil. Derg.* 2:92-96, 2017.
16. Korkmaz H. 0-1 yaş bebeği olan annelerde postpartum depresyonun baba-bebek bağlanmasına etkisi. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Tokat, 2020.
17. Turhal A. Gebelik ve doğum sonrası dönemde anne bebek bağlanması ve annelerin kaygı düzeyleri. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Düzce, 2019.
18. Mathews TL, Emerson MR, Moore TA, Fial A & Hanna KM. Systematic review: Feasibility, Reliability, and validity of maternal/caregiver attachment and bonding screening tools for clinical use. *Journal of Pediatric Health Care*. 2019.
19. Kara M, Çetinkaya Ş. Türk toplumunda babalık kavramı ve baba-bebek bağlanmasında hemşirelik. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci*.11(2):200-10, 2019.
20. Soysal AŞ, Bodur Ş, İşeri E, Şenol S. Bebeklik dönemindeki bağlanma sürecine genel bir bakış. *Klinik Psikiyatri Dergisi*. 8:88-99, 2005.
21. Lindgren K. A comparison of pregnancy health practices of women in inner-city and small urban communities. *Journal of Obstetric, Gynecologic and Neonatal Nursing*. 32(3): 313-21, 2003.
22. Kurnaz E. Bebeği yenidoğan yoğun bakım ünitesinde olan annelerin endişeleri ve bakım gereksinimleri. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007.
23. Özkars BN. Prematüre doğum yapmış annelerin travma, depresyon, maternal bağlanma ve yaşam kalitesi açısından incelenmesi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2017.

24. Mermer G, Bilge A, Yücel U, Çeber E. Gebelik ve doğum sonrası dönemde sosyal destek algısı düzeylerinin incelenmesi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*. 1(2):71-76, 2010.
25. Koptur A, Güner Emül T. Fetüs ve yenidoğanda bağlanmanın iki yüzü: Maternal ve paternal bağlanma ve hemşirelik. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 33(3):153-164, 2017.
26. Durualp E, Kaytez N, Aykanat Girgin B. Evlilik doyumu ve maternal bağlanma arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. 18(2):129-138, 2017.
27. Keskin G, Çam O. Bağlanma süreci: ruh sağlığı açısından literatürün gözden geçirilmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*. 23(2):145-158, 2007.
28. Çankaya S, Dereli Yılmaz S, Can R , Değerli Kodaz N. Postpartum depresyonun maternal bağlanma üzerine etkisi. *Acu. Sağlık Bil. Derg.* 4:232-240, 2017.
29. Deleş B. Neonatal dönemde anne bebek bağlanmasını etkileyen faktörlerin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2020.*
30. Nacar E, Gökkaya F. Bağlanma ve maternal bağlanma konusunda bir derleme. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*. 1(1):49-55, 2019. doi:10.35365/ctjpp.19.1.06.
31. Aronoff J. Parental nurturance in the standard cross-cultural sample: theory, coding, and scores. *Cross-Cultural Research*. 46(4):315-347, 2012. doi:10.1177/1069397112450851.
32. Benware JP. Predictors of Father-Child and Mother-Child Attachment in Two-Parent Families. Logan, Utah State University, 2013.
33. Benli T. Doğum öncesi baba bağlanma ölçeği'nin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Malatya, 2019.*
34. Kesebir S, Özdoğan Kavzoğlu S, Üstündağ MF. Bağlanma ve psikopatoloji psikiyatride güncel yaklaşımlar. *Current*. 3(2):321-342, 2011.
35. Bilgin Z, Ecevit Alpar Ş. Kadınların maternal bağlanma algısı ve anneliğe ilişkin görüşleri. *Hsp*. 5(1):6-15, 2018. doi: 10.17681/hsp.296664.

36. Aslıyüksek ZŞ. 0 - 2 yaş bebeğe sahip annelerin doğum sonrası bağlanmalarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2016.
37. Kavlak O, Şirin A. Maternal Bağlanma Ölçeği'nin Türk toplumuna uyarlanması. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 6(1), 2009.
38. Kavlak O, Şirin A. Anne ve babaya ait bağlanma ve hemşirenin rolü. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 23(2):183-194, 2007.
39. Karakaş NM, Şahin Dağlı F. Bebeklerde bağlanmanın önemi ve etkileyen etmenler. Türk Pediatri Arşivi. 54(2):76-81, 2019.
40. Karabulut İ. Doğum sonu birinci ve dördüncü aylarda maternal bağlanmanın postpartum depresyon ile ilişkisi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2019.
41. Topan A, Demirel S, Alkan I, Kuzlu Ayyıldız T, Doğru S. Doğum yapan annelerin bebeklerine bağlanma ve depresyon yaşama durumları ile etkileyen faktörlerin incelenmesi. Bakırköy Tıp Dergisi. 15:160-9, 2019.
42. Kömürcü B. Erken ve zamanında doğumda anne bebek bağlanmasının koruyucu faktörler ve risk faktörleri açısından değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 2020.
43. Şolt A. Doğum sayısının anne bebek bağlanmasına etkisi. Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011.
44. Duyan V, Gül Kapısız S, Yakut Hİ. Doğum öncesi bağlanma envanteri'nin bir grup gebe üzerinde Türkçeye uyarlama çalışması. The Journal of Gynecology - Obstetrics and Neonatology. 10(39):1609-1614, 2013.
45. Güleç D, Kavlak O. Baba-bebek bağlanması ve hemşirenin rolü. Türkiye Klinikleri J. Nurs. Sci. 7(1):63-8, 2015.
46. Türkçüer N. Postpartum dönemde baba-bebek bağlanmasının fonksiyonel duruma etkisi. Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Denizli, 2020.
47. Dinç S. Baba-bebek arasındaki bağlanma durumu ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2019.

48. Mutlu C, Yorbık Ö, Tanju İA, Çelikel F, Sezer RG. Doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası etkenlerin annenin bağlanması ile ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Derg.* 16(6):442-450, 2015.
49. Verissimo M , Santos A, Vaugh, B, Torre N, Monteiro L, Santos O. Quality of attachment to father and mother and number of reciprocal friends. *Early Child Development and Care.* 181(1), 27–38, 2011.
50. Esposito G, Setoh P, Shinohara K, Bornstein MH. The development of attachment: Integrating genes, brain, behavior, and environment. *Behav Brain Res.* 325:87–89, 2017.
51. Salman Engin S, Sümer N, Sağel Çetiner E, Sakman E. Anne ve babaların ortak ebeveynlik davranış ve algılarının romantik bağlanma ile ilişkisi. *Dtcf. Dergisi.* 59(1):717-741, 2019.
52. Ünal Toprak F, Şentürk Erenel A. Sezaryen doğumlarda baba ile bebek arasında kanguru bakımı alternatif bir uygulama olabilir mi? *Jinekoloji - Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi.* 15(2):75-79, 2018.
53. Çalık Bağrıyanık B , Yıldız D, Eren Fidancı B, Pekyiğit A. Sağlıklı ebeveyn-bebek bağlanması. *Eurasian Journal of Health Sciences.* 3(2):40-47, 2020.
54. Castle H, Slade P, Barranco-Wadlow M, Rogers M. Attitudes to emotional expression, social support and postnatal adjustment in new parents. *J. Reprod Infant Psychol.* 26(3):180-94, 2008.
55. Özkan H, Kanbur A, Apay S, Kılıç M, Ağapınar S, Özorhan EY. Annelerin doğum sonu dönemde ebeveynlik davranışlarının değerlendirilmesi. *Şişli Etfal Hastanesi Bülteni.* 47(3):117-121, 2013.
56. Belsky J, Fearon RP. Precursors of Attachment Security. *Handbook of Attachment: Theory. Research and Clinical Applications*, ss. 295-316, Guilford Press, 2008.
57. Behrens KY, Hesse E, Main M. Mothers' attachment status as determined by the Adult Attachment Interview predicts their 6-year-olds' reunion responses: A study conducted in Japan. *Dev. Psychol.* 43(6):1553, 2007.
58. Yiğitbaş Ç, Ada G. Dördüncü trimesterde öz etkilik yeterlilik düzeyi açısından anne bebek bağlanması. *Estüdam Halk Sağlığı Dergisi.* 4(3):343-53, 2019.

59. Dayan G. Postpartum depresyonda maternal bağlanma ve algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Lefkoşa, 2019.
60. Tilokskulchai F, Phattanasiriwethi S, Vichitsuko K, Serisathien Y. Attachment behaviors in mother of premature infants: A descriptive study in thai mothers. *Journal of Perinatal & Neonatal Nursing*. 3(16):69-83, 2002.
61. Bretherton I, Lambert JD, Golby B. Involved Fathers of Preschool Children as Seen by Themselves and Their Wives: Accounts of Attachment, Socialization, and Companionship. *Attach Hum. Dev.* 7(3):229-251, 2005.
62. Keskin F. Doğum şekli ve maternal bağlanmaya etki eden faktörlerin incelenmesi. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Malatya, 2018.
63. Dereli Yılmaz S. Prenatal anne-bebek bağlanması. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*. 10(3):28-33, 2013.
64. Höbek Akarsu R, Tuncay B, Yüzer Alsaç S. Anne-bebek bağlanmasında kanıta dayalı uygulamalar. *Güsbd.* 6(4):275-279, 2017.
65. Gürol A. Bebek masajının anne bebek bağlanması ve emzirme başarısına etkisi. Atatürk Üniversitesi Sağlık bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum, 2010.
66. Alkan N. Emzirmenin prematüre bebeklerin ve annelerinin konfor düzeyine etkisi. Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2019.
67. Elkin N. Gebelerin prenatal bağlanma düzeyleri ve bunları etkileyen faktörler. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 24(6), 2015.
68. Yavuzaslan R. Prematüre bebeklere uygulanan kanguru bakımı ile anne bebek Bağlanması arasındaki ilişkinin incelenmesi. Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa, 2019.
69. Berkiten A. Babaların gebelik ve doğum sürecine ilişkin beklenti ve katılımlarının anneler ve babalar tarafından değerlendirilmesi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1999.
70. Güleç D, Kavlak O. Baba- bebek bağlanma ölçeği'nin Türk toplumunda geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*. 10(2): 170-181, 2013.

71. Caldera YM. Paternal involvement and infant– father attachment: A q-set study. *Fathering*. 2(2):191-210, 2004.
72. Sevil Ü, Özkan S. Fathers functional status during pregnancy and the early postnatal period. *Midwifery*. 25:665–672, 2007.
73. Gaertner BM, Spinrad TL, Eisenberg N, Greving KA. Parental childrearing attitudes as correlates of father involvement during infancy. *J. Marriage Fam*. 69(4):962-76, 2007.
74. Kuruçırak Ş. 4-12 aylık bebeği olan babaların, babalık rolü algısı ile bebek bakımına katılımı arasındaki ilişki. Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Antalya, 2010.
75. Fuertes M, Faria A, Beeghly M, Lopes-dos-Santos P. The effects of parental sensitivity and involvement in caregiving on mother–infant and father–infant attachment in a portuguese sample. *Journal of Family Psychology*. 30(1):147, 2016
76. Üstünsöz A, Güvenç G, Akyüz A, Oflaz F. Comparison of maternal–and paternal–fetal attachment in turkish couples a. *Midwifery*. 26, e1–e9, 2010.
77. Alan H. Doğum sonrası dönemde sosyal desteğin anne bebek bağlılığına etkisi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2011.
78. Çoban A, Saruhan A. Anne-bebek etkileşiminde hemşirenin rolü. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*. 21(2):89-96, 2005.
79. Beydağ KD. Doğum sonu dönemde anneliğe uyum ve hemşirenin rolü. *Tsk Koruyucu Hekimlik Bülteni*. 6(6):479-484, 2007.
80. Yıldız D. Doğum sonrası dönemde annelerin bebek bakımı konusunda danışmanlık gereksinimleri ve yaklaşımlar. *Gülhane Tıp Dergisi*. 50(4):294-298, 2008.
81. Türkmen Çevik F, Kurnaz FB. Prenatal bağlanma ölçeği: güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *H.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 6(2), 2019. doi: 10.21020/husbfd.453796.
82. Kızıl Sürücüler H. 6-12 aylık bebeği olan babalara verilen eğitimin baba-bebek bağlanma durumuna etkisi. Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir, 2019.

83. Barker B, İles JE & Ramchandani PG. Babalar, babalık ve çocuk psikopatolojisi.
Psikolojide Güncel Görüş. 15:87-92, 2017.

11. EKLER

EK- 1 Anne- Bebek Tanıtım Formu

Bu araştırma, anne-bebek bağlanması ve baba-bebek bağlanması arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır. Soruları içtenlikle cevaplayacağınıza inanıyorum. Teşekkür ederim.

GÜLNUR ÇÖMLEK

Tarih:

1. Kaç yaşındasınız?.....
2. Eğitim durumunuz nedir?
a) İlkokul b) Ortaokul c) Lise ve dengi d) Üniversite/yüksekokul e) Diğer
3. Mesleğiniz nedir?
a) Ev Hanımı b) Memur c) İşçi d) Serbest Meslek e) Diğer.....
4. Ailenizin ortalama aylık geliri ne kadardır?
a) 600 - 849 TL b) 850 – 999 TL c) 1000 TL –1499 d) 1500 TL daha üstü...
5. Sosyal güvenceniz var mı?
a) Evet b) Hayır
6. Kaç tane çocuğunuz var?.....
7. Bebeğinizin cinsiyeti nedir?
a) Kız b) Erkek
8. Genel olarak eşinizle ilişkinizi nasıl değerlendirirsiniz?
a) İyi b) Orta c) Kötü

EK-2 Maternal Bağlanma Ölçeği

Aşağıda yeni annenin durumu ile ilgili tecrübeleri, hisleri ve duyguları tanımlanmaktadır. Lütfen her ifadede tanımlanan duygu ve düşünceyi ne sıklıkta hissettiğinizi ve düşündüğünüzü her biri için tek bir kutucuğu işaretleyerek belirtiniz.

	HER ZAMAN	SIK SIK	BAZEN	HIÇBİR ZAMAN
1- Bebeğimi sevdiğimi hissediyorum	a	b	c	d
2- Bebeğimle birlikteyken mutluluk ve içimde bir sıcaklık hissediyorum	a	b	c	d
3- Bebeğimle özel zaman geçirmek istiyorum	a	b	c	d
4- Bebeğimle birlikte olmak için sabırsızlanıyorum	a	b	c	d
5- Sadece bebeğimi görme bile beni mutlu ediyor	a	b	c	d
6- Bebeğimin bana ihtiyacı olduğunu biliyorum	a	b	c	d
7- Bebeğimin sevimli olduğunu düşünüyorum	a	b	c	d
8- Bu bebek benim olduğu için çok memnunum	a	b	c	d
9- Bebeğim güldüğünde kendimi özel hissediyorum	a	b	c	d
10- Bebeğimin gözlerinin içine bakmaktan hoşlanıyorum	a	b	c	d
11- Bebeğimi kucağımda tutmaktan hoşlanıyorum	a	b	c	d
12- Bebeğimi uyurken seyrediyorum	a	b	c	d
13- Bebeğimin yanımda olmasını istiyorum	a	b	c	d

14- Başkalarına bebeğimi anlatıyorum	a	b	c	d
15- Bebeğimin gönlünü almak zevklidir	a	b	c	d
16- Bebeğimle kucaklaşmaktan hoşlanıyorum	a	b	c	d
17- Bebeğimle gurur duyuyorum	a	b	c	d
18- Bebeğimin yeni şeyler yapmasını görmekten hoşlanıyorum	a	b	c	d
19- Düşüncelerim tamamen bebeğimle dolu	a	b	c	d
20- Bebeğimin karakterini biliyorum	a	b	c	d
21- Bebeğimin bana güven duymasını istiyorum	a	b	c	d
22- Bebeğim için önemli olduğumu biliyorum	a	b	c	d
23- Bebeğimin hareketlerinden ne istediğini anlıyorum	a	b	c	d
24- Bebeğime özel ilgi gösteriyorum	a	b	c	d
25- Bebeğim ağladığına onu rahatlatıyorum	a	b	c	d
26- Bebeğimi içimden gelen bir duyguyla seviyorum	a	b	c	d

EK-3 Baba- Bebek Tanıtım Formu

Bu araştırma, anne-bebek bağlanması ve baba-bebek bağlanması arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır. Soruları içtenlikle cevaplayacağınıza inanıyorum. Teşekkür ederim.

GÜLNUR ÇÖMLEK

Tarih:

1. Kaç yaşındasınız?.....

2. Eğitim durumunuz nedir?

a) İlkokul b) Ortaokul c) Lise ve dengi d) Üniversite/yüksekokul e) Diğer

3. Mesleğiniz nedir?

a) İşsiz b) Memur c) İşçi d) Serbest Meslek e) Diğer.....

4. Bebeğiniz olacağını ilk öğrendiğinizde kendinizi baba olmaya hazır hissediyor muydunuz?

a) Evet b) Hayır c) Kısmen

5. Genel olarak eşinizle ilişkinizi nasıl değerlendirirsiniz?

a) İyi b) Orta c) Kötü

6. Çocuğunuzla günde kaç saat vakit geçiriyorsunuz?

a) Hiç b) 1 saatten az c) 1-2 saat d)3-4 saat e) 5 saat ve üstü

EK-4 Baba - Bebek Bağlanma leği

1. Bebekle ilgilendiğim zamanlar kızgınlık veya öfke hissediyorum;
a. Her zaman b. Sık sık c. Ara sıra d. Çok nadir e. Hiçbir zaman
2. Bebekle ilgilendiğim zamanlar, onun huysuzlaştığını ve beni zmeye çalıştığını hissediyorum;;
a. Her zaman b. Sık sık c. Ara sıra d. Çok nadir e. Hiçbir zaman
3. Son iki hafta içinde bebek ile ilgili duygularımı Őyle tanımlıyorum;
a. Hoşlanmama
b. Bebeğe karşı glu duygularım yok
c. Zayıf sevgi
d. Orta düzeyde sevgi
e. Yoğun sevgi
4. Bebeğimin neye ihtiyacı olduğunu ya da ne istediğini anlayabiliyorum;
a. Her zaman b. Sık sık c. Ara sıra d. Çok nadir e. Hiçbir zaman
5. Bebeğimle olan etkileşim seviyemi göz önüne alırsak Őyle olduğuma inanıyorum;
a. Benimle aynı durumdaki çoğu babadan çok daha fazla ilgiliyim.
b. Benimle aynı durumdaki çoğu babadan biraz daha fazla ilgiliyim.
c. Benimle aynı durumdaki çoğu babayla aynı seviyede ilgiliyim.
d. Benimle aynı durumdaki çoğu babadan biraz daha az ilgiliyim.
e. Benimle aynı durumdaki çoğu babadan çok daha az ilgiliyim.
6. Bebeğimle birlikteyken sıkıldığımı hissediyorum;
a. Her zaman b. Sık sık c. Ara sıra d. Hiçbir zaman

7. Bebeğimle birlikte diğer insanların yanındayken onunla gurur duyduğumu hissediyorum;

- a. Her zaman b. Sık sık c. Ara sıra d. Hiçbir zaman

8. Bebekle ilgilenmeye ve onun bakımına mümkün olduğu kadar katılmaya çalışıyorum;

- a. Doğru b. Doğru değil

9. Kendimi(eşim dışında) çevremdeki insanlarla bebek hakkında konuşurken buluyorum;

- a. Hergün birçok kez b. Hergün birkaç kez c. Günde bir kez d. Nadiren

10. Bebekten ayrılmam gerektiği zamanlar kendimi;

- a. Her zaman üzgün hissederim (ya da ondan ayrılmak her zaman zor gelir)
b. Sık sık üzgün hissederim (ya da ondan ayrılmak sık sık zor gelir)
c. Hem üzüntü hem de rahatlama duygularını birlikte hissederim.
d. Sık sık rahatlamış hissederim (ve ayrılmak sık sık kolay gelir).
e. Her zaman rahatlamış hissederim (ve ayrılmak her zaman kolay gelir).

11. Bebekle birlikteyken;

- a. Her zaman çok doyum alıyorum.
b. Sık sık doyum alıyorum.
c. Ara sıra doyum alıyorum.
d. Çok nadir doyum alıyorum.

12. Bebekle birlikte olmadığım zamanlar, kendimi onu düşünürken buluyorum;

- a. Her Zaman b. Sık sık c. Ara sıra d. Çok nadir e. Hiçbir zaman

13. Bebekle birlikteyken;

- a. Genellikle onunla geçirdiğim zamanı uzatmaya çalışırım.
- b. Hiçbiri
- c. Genellikle onunla geçirdiğim zamanı kısa tutmaya çalışırım.

14. Bebekten bir süre uzak kaldığımda, onunla tekrar birlikte olmak için genellikle şöyle hissedirim;

- d. Bu düşünceden yoğun bir keyif alırım
- e. Bu düşünceden orta düzeyde keyif alırım
- f. Bu düşünceden çok az keyif alırım
- g. Bu düşünce hakkında hiçbir şey hissetmem.
- h. Bu düşünce hakkında olumsuz hislerim olur.

14. Geçen üç ay süresince, beş dakika ya da daha fazla süreyle kendimi uyuyan bebeği izlerken buluyorum;

- a. Her zaman
- b. Sık sık
- c. Ara sıra
- d. Hiçbir zaman

15. Artık bebek hakkında şöyle düşünüyorum;

- a. Tam olarak benim bebeğim gibi.
- b. Biraz benim bebeğim gibi.
- c. Henüz gerçekten benim bebeğim gibi değil.

16. Bebek nedeniyle vazgeçmek zorunda kaldığımız şeyleri düşününce;

- a. Ona çok fazla kızdığımı görüyorum
- b. Ona orta düzeyde kızdığımı görüyorum
- c. Ona çok az kızdığımı görüyorum

17. Ona hiç kızmıyorum Geçen üç ay süresince, kendime zaman ayıramadığımı ve kendi uğraşlarını sürdüremediği hissediyorum;

- a. Her zaman b. Sık sık c. Ara sıra d. Hiçbir zaman

18. Bebeğimle birlikte olduğum zaman genellikle;

- a.çok sabırsızım b. Biraz sabırsızım c. Biraz sabırlıyım d.çok sabırlıyım

EK-5 Gönüllü Olur Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Bu çalışma “Anne-bebek bağlanması ve baba-bebek bağlanması arasındaki ilişkinin belirlenmesi” amacıyla tanımlayıcı olarak yapılacaktır.

Katılımcılar çalışma ile ilgili herhangi bir ödeme yapmamaktadırlar. Çalışma grubunca katılanlara bir ödeme yapılmamaktadır. Çalışmaya katılanların kimlik bilgileri gizli tutulacak ve elde edilen veriler yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacaktır.

Araştırmacı **Gölnur ÇÖMLEK** tarafından tanımlayıcı bir araştırma yapılacağı belirtilerek bu araştırma ile ilgili yukarıdaki bilgiler bana aktarıldı. Bu bilgilerden sonra böyle bir araştırmaya “katılımcı” olarak davet edildim. Eğer bu araştırmaya katılırsam araştırmacı ile aramda kalması gereken bana ait bilgilerin gizliliğine bu araştırma sırasında da büyük özen ve saygı ile yaklaşılacağına inanıyorum. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin ihtimamla korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana da bir ödeme yapılmayacaktır. Bu araştırmaya katılmak zorunda değilim ve katılmayabilirim. Söz konusu araştırmaya, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın kendi rızamla katılmayı kabul ediyorum. Bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Kendi başıma belli bir düşünme süresi sonunda adı geçen bu araştırma projesinde “katılımcı” olarak yer alma kararını aldım. Bu konuda yapılan daveti büyük bir memnuniyet ve gönüllülük içerisinde kabul ediyorum. İmzalı bu form kâğıdının bir kopyası bana verilecektir.

Gölnur ÇÖMLEK /e-mail: gcomlek@st.medipol.edu.tr

Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formundaki tüm açıklamaları okudum. Bana, yukarıda konusu ve amacı belirtilen araştırma ile ilgili yazılı ve sözlü açıklama

Gölnur ÇÖMLEK tarafından yapıldı. Araştırmaya gönüllü olarak kendi katıldığımı, istediğim zaman gerekçeli veya gerekçesiz olarak araştırmadan ayrılabilceğimi biliyorum. Bu koşullarla söz konusu araştırmaya kendi rızamla hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Gönüllünün Adı-Soyadı, İmzası, Tarih:

.....

.....

Açıklamaları yapan araştırmacının Adı-Soyadı, İmzası, Tarih:

.....

.....

Rıza alma işlemine başından sonuna kadar tanıklık eden kuruluş görevlisinin

Adı- soyadı, İmzası, Görevi, Tarih:

.....

EK-6 Ölçek Kullanım İzinleri

Re: ÖLÇEK İZİNİ

Oya Kavlak <oya.kavlak@ege.edu.tr>

30.05.2019 Per 09:39

Kime: gülşur gulec'in <glur_7474@hotmail.com>

1 ek (219 KB)

MAI-izin (1).pdf;Merhaba

Bir önceki mailimde de izin belgemi göndermiştim ama yeniden gönderiyorum.

MAİ için izin ektedir. Baba bebek bağlanma ölçeği için duygu hocamıza iletişime geçmeniz gerekiyor.

MAI-İZİN

Sayın araştırmacı;

Sevgiyi gösteren maternal duygu ve davranışları ölçen MAI kişinin kendisinin uyguladığı bir ölçek olduğu için, **okuma- yazma bilen ve okuduğunu anlayabilen** kadınlarla uygulanabilen bir ölçektir. Her bir madde “her zaman” ile “hiçbir zaman” arasında değişen, 4’lü likert tipi 26 maddelik bir ölçektir.

Her madde doğrudan ifadeleri içermektedir ve Her Zaman (a)= 4 puan, Sık Sık (b)=3 puan, Bazen(c)=2 puan ve Hiçbir Zaman (d)=1 puan olarak hesaplanır. Bütün maddelerin toplamından genel bir puan elde edilmektedir.

Yüksek puan maternal bağlanmanın yüksek olduğunu göstermektedir.

Ölçekten elde edilecek en düşük puan 26, en yüksek puan 104 arasında değişmektedir. Ölçeğin kesme puanı bulunmamaktadır.

Maternal Bağlanma Ölçeği **en az postpartum bir aylık bebeği** olan annelere uygulanır. Gebelere ve postpartum bir aydan önce uygulanmaz. Lütfen çalışmanızda belirtilen koşullara dikkat ederek uygulayınız.

Çalışmanızda başarılar dilerim.

Prof. Dr. Oya Kavlak

Fwd: Re: Baba- bebek bağlanma ölçeğinin Türk toplumunda geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi

duygu gulec <duygu.gulec@ege.edu.tr>

30.05.2019 Per 11:37

Kime: glur_7474@hotmail.com <glur_7474@hotmail.com>

Merhaba ölçeği kullanabilirsiniz. Ekte ölçeği ve makaleyi gönderiyorum. Kolaylıklar dilerim

12. ETİK KURUL KARARI

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

İSTANBUL İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ - İSTANBUL
SAĞLIĞIN GELİŞTİRİLMESİ BİRİMİ
02/09/2019 13:40 - 16867222 - 604.01.01 - E.2808

Sayı : 16867222-604.01.01
Konu : Gülnur ÇÖMLEK(Tez Çalışması)

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)
(Kavacık Mah. Ekinciler Cad. No:19 Kavacık Kavşağı 34810 Beykoz/ İstanbul)

İlgi : 21/08/2019 tarihli ve 71211201-42126 sayılı yazı.

İlgi sayılı yazınıza istinaden Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Gülnur ÇÖMLEK'in " Anne-Bebek Bağlanması ve Baba-Bebek Bağlanması Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi" başlıklı tez çalışması, Müdürlüğümüze bağlı hastane/birimlerde yapma talebi Müdürlüğümüz tarafından onaylanmıştır.

Gülnur ÇÖMLEK 'in Müdürlüğümüze başvuruda bulunması halinde çalışma yapabileceği hastane/birimlerin listesi tebliğ edilecek olup çalışmanın bitiminde bir nüshasını elektronik ortamda ve doküman halinde Müdürlüğümüze teslim edilmesi gerektiği ve konunun çalışmada adı geçen öğrencinize tebliği hususunda;

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

e-İmzalıdır.
Op. Dr. Kemal TEKEŞİN
Müdür a.
Başkan

Seyitnizam Mah. Mevlana Cad.No:85 Zeytinburnu-Istanbul Sağlık Geliştirilmesi
Birimi
Telefon: Faks No:
e-Posta:sinan.kavzan@saglik.gov.tr İnt.Adresi: www.istanbul saglik.gov.tr

Bilgi için:Sinan KAVZAN
SÜREKLİ İŞÇİ
Telefon No:0212 638 33 99-3059

Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.saglik.gov.tr> adresinden 95e290b9-0adf-41e1-8cd4-a4abad139f5c kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

E-İmzalıdır

T.C.
İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : 10840098-604.01.01-E.18412
Konu : Etik Kurulu Kararı

20/06/2019

Sayın Gülnur ÇÖMLEK

Üniversitemiz Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kuruluna yapmış olduğunuz “Anne-bebek bağlanması ve baba-bebek bağlanması arasındaki ilişki belirlenmesi” isimli başvurunuz incelenmiş olup etik kurulu kararı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar
Etik Kurulu Başkanı

Ek:
-Karar Formu (2 sayfa)

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK tarafından 20.06.2019 tarihinde e-imzalanmıştır. Evrağınızı <https://ebys.medipol.edu.tr/e-imza> linkinden F0A53A7AX2 kodu ile doğrulayabilirsiniz.

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU KARAR FORMU

BAŞVURU BİLGİLERİ	ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	Anne-bebek bağlanması ve baba-bebek bağlanması arasındaki ilişki belirlenmesi			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACI UNVANI/ADI/SOYADI	Gülnur ÇÖMLEK			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ UZMANLIK ALANI	Hemşirelik			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ BULUNDUĞU MERKEZ	İstanbul			
	DESTEKLEYİCİ	-			
	ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☒	ÇOK MERKEZLİ ☐	ULUSAL ☒	ULUSLARARASI ☐

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU KARAR FORMU

Değerlendirilen Belgeler	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili
	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ/PLANI			
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU		31/05/2019		Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐
Karar Bilgileri	Karar No: 472	Tarih: 14/06/2019		
	Yukarıda bilgileri verilen Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu başvuru dosyası ile ilgili belgeler araştırmannın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve araştırmannın etik ve bilimsel yönden uygun olduğuna “oybirliği” ile karar verilmiştir.			

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

BAŞKANIN UNVANI / ADI / SOYADI Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK

Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet		Araştırma ile ilişki		Katılım *		İmza
Prof. Dr. Şeref DEMİRAYAK	Eczacılık	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	
Prof. Dr. Hanefi ÖZBEK	Farmakoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Doç. Dr. İlknur KESKİN	Histoloji ve Embriyoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Dr. Öğr. Üyesi Devrim TARAKCI	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	
Dr. Öğr. Üyesi Sibel DOĞAN	Psiko-onkoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Hikmet ÜÇİŞİK	Biyoteknoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Dr. Öğr. Üyesi Keziban OLCA Y	Endodonti	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	

* :Toplantıda Bulunma

Metni buraya yazın